

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó : SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. KIADJA : A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE. budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 297—069

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámlája : 41.951.

A közjegyzőség jövője.

Irta:

Lázár Ferenc

felsőházi tag,

a budapesti királyi közjegyzői kamara elnöke.

A világ, de különösen Európa hatalmi, állami, társadalmi, közgazdasági berendezései, intézményei sokszor egészen új elvi alapokon nyugvó átformálódáson, átrendezésen mennek keresztül.

Ebben a nagy konvulzióban mindennemű állami és társadalmi intézmény érintve lehet s mindenkinek, aki valamely intézményhez tartozik, vagy annak vezetésében része van, kötelessége gondosan figyelni az eseményeket, azok alakulásának s fejlődésének irányát és folyamatát, hogy ha az intézmény a társadalom érdekében szükséges és hasznos feladatot tölt be,— a történelmi viharok szélforgatagai alapjaiban meg ne ingathassák, meg ne gyengíthessék, meg ne csonkíthassák s fejlődésének útját ne állják.

En gyakran figyelem a társadalmi és közgazdasági felfogások változásait, — ámde életem során a történelmi viharokat olyan gigantikusoknak és olyan nagy mértékben átalakító hatásúaknak még nem láttam, mint a mai idők történéseit.

Ép ezen nagymértékben átalakító hatásokra kell figyelniünk és vigyáznunk, hogy ez az átalakító erő el ne pusztítsa az emberi életre szükséges s annak jó szolgálatokat tenni hivatott és képes intézményeket, — ellenkezőleg a viharok átalakító erejét okosan

Lázár Ferenc dr.: A közjegyzőség jövője.

Hirkó Boldizsár dr.: A közokirati kényszer elve felsőbb bíróságaink joggyakorlatában.

Ostör Lajos dr.: Kérheti-e az örökösödési eljárás során nagykorúsított örökös a 2. §. alapján hivatalból megindított eljárás megszüntetését?

Ifj. Paár Lajos dr.: A hagyatékátadó végzés részleges telekkönyvi elutasítása.

A budapesti kamara évi jelentése.

Közlemények.

Halálozás.

A külképviseleti hatóságok okiratkiállítás) és hitelesítési hatásköre.

Adatok a kassai közjegyzői kamara történetéből.

A budapesti ügyvédi kamara évi jelentése.

Egy helytelen árvaszéki gyakorlat.

Magyarosan.

Kihirdetett törvények.

Rendelet.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Pólgári Perjog.

Magyar Jogi Szemle.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Szerkesztői üzenetek.

Po. I.

Pi. I.

az építő munkába kapcsolva bele, — hasznos, kifejlesztő és fokozott működésre vezető energiát nyerve, az intézménynek teljesítő ereje és működésük mértéke felfokozható s a társadalom munkájának előmozdítását még nagyobb fokban elősegítheti.

Ha már most ezeket a megfigyeléseimet a mi intézményünkre a kir. közjegyzőségre vetítem, megkísérlem annak megállapítását, hogy az átalakító korszellem erőinek és hatásainak irányvonalába illeszkedve, miképen lehet az intézmény nagyon szükséges tökéletesítését is elérve, illetve elősegítve, — azt az eddiginél nagyobb mértékben a társadalom életének egyszerűbb és mégis biztonságosabb, célirányosabb, precízebb, világosabb és kevésbé szövevényes volta előmozdításának szolgálatába állítani.

A korszellem semmiesetre sem kedvez az emberek ügyei és jogvitái peres úton elintézésének.

A helyes tendencia, — mindennek gyorsabb, egyszerűbb, kevésbé körülményes, — a laikus előtt is áttekinthetőbb, világosabb és megbízhatóbb módon, — perenkívül való intézése.

Ez nem kavarja fel az indulatokat, — megnyugvást kelt, nem okoz egyrésztől sem helyrehozhatatlan hatásokat és eredményeket és az emberi életben nagy zökkenőket, túlságos változásokat, s az életet előre áttekinthetőbbé és kevésbé komplikálttá teszi.

Mint már többször kifejtettem a perenkívüli intézés egyik megnyugtató és megbízható fóruma a közjegyzői intézmény, — azonban a mainál tökéletesebb és modernebb, alkalmasabb és életképebb alakjában.

Hogy pedig ezt elérjük az 1874. évi kódex óta az élet rendkívül fejlődvén, — okvetlenül sürgős és komoly reformra van szükség, — s hogy a közjegyzőség jövője a kifejlődés nem pedig a mai visszafejlődés legyen,

kell, hogy a reform legalább is a következő minimális keretek között mozogjon.

1. Megállapítandó a kir. közjegyző közhatósági és közjogi jogállása.

2. Függetlenségének biztosítékai nem gyengíthetők, sőt erősítendőek és kiegészítendőek.

3. Az utánpótlás anyaga javítandó egyrészt a helyettesi kar gyorsabb és biztos kinevezésének, — *intézményes* biztosítása, — másrészt komoly szelektálás révén.

4. A mai vérszegény hatáskör célszerűen bővítendő.

Mindig szem előtt tartván, hogy a közjegyző hatáskörébe csupán célszerűen és a közre hasznosan tartozó ügyek intézése

utalandó, — ami azonban természeténél fogva leghelyesebben közjegyzői hatáskörben intézhető el, annak ide utalása nem halasztható.

(Ilyenek a fel- és lemenő ágbeli rokonok, a házastársak és jegyesek összes ügyletei, az örökbefogadások, a végrendelek, az összes észlelhető tények, (az árverések stb.) kizárólagos joggal, közhitelű tanúsítása, — tkvi bejegyzést igénylő ügyletek [a tkv biztonsága.]

5. A bírói hatáskorból az egyeztetés átutalása, egyezsége idézés és egyezség felvétele.

6. Az ügyvitel egyszerűbbé, célszerűbbé és könnyebbé tétele a hitelesség külső és belső garanciáinak feladása nélkül.

7. Bizonyos értékhatáron túl az ingó jellegű hagyatéki vagyona az örökösödési eljárás hivatalból megindítása, ami elsőrendű fiskális érdek és egyben az ingatlan vagyonnal — a földdel — szemben az ingó jellegű mobil vagyonnak indokolatlan adó és illeték kedvezésnek megszűnését is jelenti.

8. A fegyelmi bíráskodás korszerű reformja, hasonlóan az ügyvédi, nagyrészt autonóm fegyelmi bíráskodással.

9. A kamarai rendszer némi reformja, stb., stb. (Országos kamara. Lásd Galánffy tervezete.)

Ezen reformot célozza az Igazságügyminiszter Úrhoz 1939. november havában beterjesztett novelláris törvényjavaslatom, — melynek tárgyában a közel jövőben a közjegyzői kar bevonásával az igazságügyminisztériumban megbeszélés fog tartatni.

Ezen reformon kívül is azonban jövőnk érdekében szükség van még:

az özvegyi nyugdíj és árvaellátási díj felemelésére.

Budapesten a kamara és nyugdíjintézet által együttesen a székesfőváros által adományozandó telken emelendő s főleg a nyugdíjintézet alimentálását elősegítő közjegyzői székház felépítésére.

A királyi közjegyzőknek az OTBA tagok közé felvételére,

s ha a közjegyző állandó személyes közjegyzői működésének megzavarása nélkül keresztülvihető, — a királyi közjegyzők alsóházi képviselőjének lehetővé tételére;

a közjegyzői összeférhetetlenség enyhítésére.

Nagy vonásokban ezek volnának azok a nem kimerítően felvázolt keretek, amelyek felállításával a kar jövője hosszabb időre biztosítottnak és megnyugtatónak tekinthető.

Végül, hogy a Tasnádi Nagy András igazságügyminiszter által a helyettesek tömeges kinevezhetése érdekében statuálni kívánt korhatárról is megemlékezzem, —

úgy vélem, hogy a közjegyző élethossziglan történt kinevezése szintén függetlenségének egyik nagyon fontos biztosítéka, amihez hozzányúltni nagyon meggondolandó s csakis akkor képzelhető, ha

a) korhatár 75 életévben állapíttatik meg, (fenntartván az igazságügyminiszter visszatartási jogát)

b) ha az életfogytiglan kinevezett közjegyző így nyugdíjba kényszerül, úgy az államkincstár számára legalább havi 600.— pengő nyugdíjat biztosítson,

c) ha a függetlenség eme fontos garanciája a hatáskör komoly kiterjesztése révén más garanciával pótolatik.

Ezek lennének elképzelésem szerint anyagai annak a vitának, amely a karon belül is lezajlik s amit az Igazságügyminiszter Úr által összehívandó közjegyzői megbeszélés fog elindítani.

A közokirati kényszer elve felsőbbiróságaink joggyakorlatában.

Felsőbiróságainknak közelmúltban hozott néhány ítélete oly súlyos és indokolatlan támadás az 1886. évi VII. t.-c. 22. és 23. §§-aiban lefektetett és közokirati kényszer néven ismert jogi elv (több, mint jogszabály) ellen, hogy, bár nem ér bennünket váratlan meglepetésként, a benne megnyilvánuló majdnem törvénytörő következetesség mégis arra késztet, hogy a szokásos kommentárokon és tiltakozó nyilatkozatokon túlmenően, — kissé részletesebben foglalkozzunk e kérdéssel.

Íme a határozatok:

„A házastársak által a bontóper befejezése előtt magánokiratba foglalt az a megállapodás, mely szerint a férj a bontó ítélet jogerőre emelkedése után feleségének mindennemű tartási igényeinek kielégítéseként bizonyos összeget fizet, ha ezt az összeget utóbb a férj meg is fizette, *közjegyzői okiratba foglalás nélkül is érvényes. Házasság felbontása után teljesedésbe ment, a közjegyzői okiratba foglalás elmaradása miatt sikerrel a házastársak sem támadhatják meg.* (K. P. III. 3963/1939.)“ „A feleségnek szerzőtársaként való szerepeltetésétől más kifejezett megállapodás hiányában a házasság felbontása után a házastársak közösen szerzett vagyoni javak elosztására vonatkozó szándékára kell következtetni és nem ajándékozás szándékára. *Házastársaknak egyes közösen szerzett vagyontárgyak tulajdonjogára vonatkozó teljesedésbe ment*

beleegyezése ennek közjegyzői okiratba foglalása nélkül is érvényes. (K. P. III. 2181/1939.)“ „Felperesnek anyja a férjével alkotott közös végrendeletben közszerzeményi jogának érvényesítéséről lemondott. Ez a lemondó nyilatkozat, minthogy azt közös végrendelet foglalja magában s mert maga a végrendelet eltérő magyarázatra alapul vehető rendelkezéseket nem tartalmaz, csak akként értelmezhető, hogy felperesnek anyja az egyik végrendelező halála esetére a végrendeleti kedvezményezettekkel szemben halálra szóló intézkedésként s nem a férjével való élők közötti szerződés joghatályával tette a lemondó nyilatkozatot. Az 1886. VII. t.-c. 22. §-ában foglalt rendelkezés jelen esetben tehát alkalmazást nem találhat, mert a lemondó nyilatkozat nem a házastársak, mint ilyenek között vagyoni viszonyaik rendezése céljából, hanem egyik házastárs halála esetére a túlélő és a leszármazók közötti vagyoni kérdések rendezése végett tételt. *A lemondó nyilatkozat érvényességéhez tehát nem volt szükség közjegyzői okiratba való foglalásra — a lemondó nyilatkozat érvényes, mert azt a felek által joghatályosnak elismert végrendelet tartalmazza.* (Bp. T. 21. 9372/1939.)“ Az ideiglenes szerződés létrejötte után az egyik házastárs a végleges szerződést egymaga kötötte meg az eladóval s annak alapján az ingatlan tulajdonjogát kizárólag a saját nevére kebelezte be. Később az ingatlan egy harmadik személynek el is adta. Álláspontja szerint az ingatlanra vonatkozó ezen egyoldalú rendelkezései jogszerűek voltak, mert állította, hogy az ideiglenes szerződés megkötése után *közös és házastársi között az a megállapodás jött létre, hogy a megvásárolt ingatlan tulajdonjoga kizárólag az egyik házastársat fogja megilletni.* A Kúria álláspontja szerint ennek bizonyításától az illető házastárs elzárva nincs, az ilyen megállapodás *közjegyzői okiratba foglalás nélkül is érvényes* lehet. (K. P. III. 1507/939.)“

Anélkül, hogy az ismertetett ítéletek részletes birálatába óhajtanék beavatkozni, (bár a 9372/1939. számú ítélet indokolásának jogi zsonglörösködésre emlékeztető gondolatmenete igen csábító és hálás feladat lenne) szeretném e határozatokat közös nevezőre hozni. Ez viszont nem kerül különös erőfeszítésbe, mert hiszen az összes ítéletben nyíltan, vagy sub intelligitur bennfoglaltatik az elv:

az 1886. VII. t.-c. 22. és 23. §§-aiban világosan kinyilvánított és érvényben levő ama jogszabály, — mely szerint a házastársak és jegyesek között létrejött bizonyos jogügyletek csak akkor érvényesek, ha azok közjegyzői okiratba foglaltattak, — felsőbbiróságaink gyakorlata szerint áttörhető és a legkülönbözőbb utakon megkerülhető. Így elsősorban és most már szinte egyértelmű gyakorlattal állapítja meg a m. kir. Kúria, hogy ha a jogügylet teljesedésbe ment, közokirat hiánya miatt az már többé meg nem támadható.

A fenti ítéletek egy része azonban még ennél is tovább megy.

Látva ezt a most már állandónak nevezhető bírói gyakorlatot, önkénytelenül is fel kell vetnünk a kérdést, mit jelent tulajdonképpen e bírói gyakorlat és van-e ennek a kimondottan contra legem folytatott gyakorlatnak olyan alapos indoka, mely a félévszázados törvény esetleg már elavult rendelkezéseit igyekszik a változott idők szelleméből merített új tartalommal megtölteni.

I. Jelentheti-e ez a bírói gyakorlat a szokásjogot, mely a római jogi alapelveknek megfelelően *derogatio legis*, azaz lerontja a törvényt?

Azt hiszem e tekintetben még komoly vita sem merülhet fel. Tudomásom szerint ugyanis ez a gyakorlat a mai napig még az elvi határozatok tárában sem látott napvilágot, nemhogy jogegységi vagy teljesülési határozat alapját képezte volna. Már pedig az 1912. LIV. t.-c. 75. §-a szerint csupán az utóbbi határozatok azok, melyek ha nem is szokásjog, de kútfő jellegével bírhatnak, bár ezek kútfői jellegét annyian támadják, mint ahányan védik. E kérdés taglalása egyébként messze eltérítene a tárgytól és ezért itt csupán azt a mindnyájunk által jól ismert tételt vagyok bátor idézni, mely szerint a kir. Kúriának jogegységi és teljesülési határozatai is csupán a bíróságokra kötelezők.

A törvényt rontó szokásjog alapja azonban sokkal szélesebb és nem kisebb és nem kevesebb, mint maga a nép, az összesség meggyőződése. Ezért nevezi a római jog *consensus populi*-nak, mi pedig országos szokásnak.

Az *opinio communis* vagy *necessitatis* alapja nem a bíró joggyakorlata, hanem a jogi szempontból releváns alanyok általános meggyőződése és nem a bíró ítéletei hozzák létre a szokásjogot, hanem éppen fordítva, a már élő szokásokat tükrözik vissza a bírói ítéletek, azaz e határozatok csak deklarálják az élő jogot. (Kolosvári: Magánjog, III. kiadás.)

Már pedig nem kétséges, hogy a kifogásolt bírói ítéletekből *consensus populi*t kiolvasni, helyesebben ezekbe a nép meggyőződését, mint általános és országos szokást belemagyarázni, — nem volna más, mint hozzánk nem illő rabulisztika. És bármily nagy számban is látnak napvilágot e határozatok, azok a *jog alapját* soha sem fogják képezni, sőt tekintettel az 1869. évi IV. t.-c. 19. §-ára, mely szerint „a bíró a törvények, a törvény alapján keletkezett rendeletek és a törvényerejű szokás szerint tartozik eljárni és ítélni“ — a *contra legem* hozott bírói ítéletek mindaddig e jogszabály nyílt megsértései maradnak, míg az 1886. évi VII. t.-c. rendelkezéseit egy új törvény, vagy szokásjog hatályon kívül nem helyezi.

E jogszabálysérelmek mérvére pedig elég, ha megállapítjuk: a magánokirat alapján teljesedésbe ment jogügyletekhez a bíróság állandó segélyt ad akkor, midőn az 1886. évi VII. t.-c. 22. §-ának második bekezdése a szokásoktól eltérően és *imperative* rendel, hogy a magánokirat alapján *már teljesedésbe ment jogügylettel kapott értékeket a felek kötelesek visszaszolgáltatni, de még a restitutio in integrum esetén sem bír bizonyító erővel az érvénytelen magánokirat*. Míg tehát egyrésztől a mindannyiunkat így tehát a m. kir. Kúriát is egyaránt kötelező törvény nemesak konstitutív kellékként írja elő a közokirati alakot, de szinte feleslegesen megállapítja e jogszabály megsértésének jogi következményeit is, sőt a *jogszabály sérelmével teljesedésbe ment jogügyletekre is kitér*, — addig felsőbb bíróságaink nap-nap után állapítják meg, hogy, ha a jogügylet teljesedésbe ment, közokiratra nincs szükség.

II. Ezekután szeretnék válaszolni arra a kérdésre is, vajjon van-e e bírói gyakorlatnak valami belső és alapos indoka.

Mielőtt e kérdésre a feleletet megfogalmaznánk, vizsgálnunk kell, mi

vezette a törvényhozót akkor, midőn az 1886. évi VII. t.-c. vonatkozó rendelkezéseit meghozta, azaz mi a *ratio legis*.

A törvényjavaslat igazságügyminiszteri indokolása szerint:

„Igen gyakori eset, hogy a jegyesek között a fenforgó viszony kényszerbenyomása alatt mások hátrányával, vagyoni viszonyokat szabályozó vagy egyéb szerződések köttenek.“ „Ily szerződések nagyrészen létüket azon könnyű kellékekben lelik, melyek érvényességükhöz jelenleg megkivántatnak.“ Majd később ugyanezen szakaszhoz: „és hogy számos visszásság, valamint esetleg mások alaposabb jogai kijátszásának eleje véttessék“ kellett javasolni a közokirati formát. Annál is inkább, mert a felek „a helyzet kényszerbenyomása alatt és a tárgy nem teljes ismeretében köthették vagyoni jogi kötelezettségeiket szabályozó jogügyleteiket“, — különösen akkor, midőn „kellőleg fel nem világosítottak“.

Az igazságügyi bizottság e miniszteri indokolást teljes egészében magáévá tette, sőt a közokirati kényszer javasolt körét jelentősen ki is tágította. Ezzel kapcsolatban a bizottság megállapította azt az elvet, mely szerint e jogügyleteket felül kell bírálni és különbséget tett a között, hogy harmadik személyekkel vagy csupán egymás irányában vannak-e kötelezve a házastársak és jegyesek. Ekként a bizottság különbséget tett a jogügylet érvénytelensége és az okirat bizonyító ereje között. A törvényjavaslat országgyűlési tárgyalása alkalmával Hódossy Imre magyarázattal látta el a bizottsági jelentésben megjelölt célt, midőn felszólalásában megállapította, hogy „főcélja a közhitelességű okmányoknak az, hogy a jogviszonyok felett, melyek megköttenek, lehető legkevesebb esetben támadjon kétség.“ A vitát Pauler Tivadar akkori igazságügyminiszter szavai fejezték be, aki e kérdéshez még hozzáfűzte, hogy a „házastársak és jegyesek közti szerződések, ezek ajándékozásai, vagyónátruházásai, melyek míg a közjegyzői intézmény nem volt, suttymban történhettek és midőn egy harmadik egyén jogainak érvényesítéséről volt szó, ezen okmányok produktáltak s ama jogok sok esetben ki lettek játszva“ — teszi szükségessé a közjegyzői okirati formát, mint érvényességi kelléket.

Ugy vélem, hogy mindezekből félreérthetetlenül megállapítható a jogi helyzet, mely a törvényhozót elhatározására bírta és a cél, mit e rendelkezések törvénybeiktatásával elérni óhajtott. Ez pedig: A házastársak és jegyesek közti jogviszonyban a kényszer és befolyásolás lehetősége igen tág. Ez természetes következménye a köztük levő belső viszonnak. Ebből folyik viszont egymás kizsákmányolásának és harmadik személyek jogos érdekei kijátszásának gyakori esete. (*Occasio legis*).

E visszásságokat és pereket akként óhajtotta megelőzni a törvényhozó, hogy az igen könnyű alaki kellékekkel felruházott magánokirati formát elvetette, e jogügyletek szerkesztését a jogban jártas pártatlan és a felvilágosítás jogi és anyagi felelőssége mellett működő hiteles személyekre bízta és a magánokiratok laza formái helyébe a közokiratok szigorú és ünnepélyes alakját iktatta be. (*Ratio legis*).

Ha pedig tényleg ez a *ratio legis*, viszont felsőbb bíróságaink ezzel ellentétes gyakorlatot folytatnak, — a logika kérelhetetlen szabályai értelmében arra a megállapításra kell jutnunk, hogy bizonyára a törvény *occasio*-ja változott meg és így a törvény céltalanná vált. Az elmúlt 53. év alatt a házastársak és jegyesek közti viszony bizonyára annyira megváltozott.

hogy ma már őket a kényszer vagy befolyás veszélye nem fenyegeti és hogy harmadik személyekkel szemben összejátszásuk nem fordulhat elő, miként ezt a m. kir. Kúria gyakorlatából következtetnünk kell. Vagy talán bíróságaink tévednének és ma is úgy áll a két házastárs egymással szemben, mint évezredek előtt, mikor is tudvalevőleg a gyengébb akarati többé kevésbé ki volt szolgáltatva az erősebbnek?

Az én legszerényebb véleményem szerint ez utóbbi helyzettel kell számolnunk, hiszen a jegyesi és házastársi belső viszony lényege ma is ugyanaz mint ötven évvel ezelőtt, főjellemzői pedig, miután azok a különböző egyéniségű, gondolkodású, szellemi és lelki adottságokkal bíró emberi tulajdonokból erednek, — örökre változatlanok. Egyszerűen és triviálisan úgy is mondhatnám: „mindig lesznek Júliák.“

Ha pedig így van, ha tényleg igaz, hogy a jegyesek és házastársak közti egész kivételes kapcsolat lényege változatlan, ha igaz, hogy még ma is különbözők az emberek, gyengék, gyarlók, erősek és céltudatosak, erkölcsösök és erkölcstelenek, önzetlenek és anyagiasság gondolkodásúak, ha ma is megtörténik, hogy az egyik házastárs több gyengédséggel ápolja érzéseit a másikkal szemben, aki viszont ezt a saját hasznára törekszik kihasználni, ha igaz, hogy ma is előfordul, hogy az egyik házastárs gazdasági és társadalmi helyzetére a másiknak döntő befolyása lehet, — akkor felsőbb bíróságaink gyakorlata nemesak az élő joggal kerül ellentétbe, de a ratio legis-szel, a törvény szellemével is hadra kél. E gyakorlat nemesak jogszabályellenes, de egyszerűen indokolhatatlan.

Hirkó Boldizsár dr.

Kérheti-e az örökösödési eljárás során nagykorúsított* örökös a 2. §. alapján hivatalból megindított eljárás megszüntetését?

Irta: dr. Östör Lajos, soproni kir. közjegyző.

A közlöny 1937. évi szeptemberi számában egyik kartársunk erre a kérdésre igennel felel. „Megszünnévén a kiskorúság“ — mondja a cikk — „mint a hivatalból eljárás kizárólagos oka, a most már nagykorúakká vált örökösök úgy tekintendők, mintha már eredetileg nagykorúak lettek volna“.

A közlemény további részében kifejtett elmélet szerint a kiskorúakra vonatkozó szabályok nyilván ezek érdekében hozattak, az *önjogúvá vált örökösöket, tehát természetesen mindazok a jogok megilletik, mint az eredetileg is nagykorú örökösöket.*

* A továbbiakban rövidség kedvéért így nevezem nemesak a nagykorúsított, hanem a kor, férjhezmenés, stb. folytán nagykorúvá vált, gondnokság alól felmentett, ismeretessé vált örökösöket is.

Ők is kérhetnek Ö. b.-t, (a soproni kir. törvényszék Pkf. 496/1937. számú végzésével már így is határozott); — ha a hagyaték csak ingókból áll: kérhetik az eljárás megszüntetését; és végül kérhetik a 2. §. alapján megindított eljárás felfüggesztését s ezzel a 61. §. alapján a hagyatéki eljárásnak az ingatlanokra való korlátozását. (Ezt is kimondotta már a soproni járásbíró Pk. 6510/1940. szám alatti végzésével).

Bár az új elmélet helytelen voltára én is és a közlöny is (lásd az 1937. évi októberi szám szerkesztői üzenetét) azonnal rámutattunk, azzal azóta senki sem foglalkozott. Bizonyára azért, mert a 40 éves gyakorlattal szemben senki sem tulajdonított neki jelentőséget.

Miután azonban — nagyrészt a közlemény hatása alatt a fentemlített határozatok mintájára törvényellenes és egyben a közjegyzői érdekeket is mélyen sértő bírói gyakorlat kezd kialakulni: szükségesnek tartom a kérdést minden oldalról megvilágítani.

Kétségtelen, hogy az új szabály — de lege ferenda — első pillanatra logikus és tetszetős. Kétségtelen azonban az is, hogy sem az 1894. évi XVI. alaptörvényben, sem az ezt módosító törvényekben és rendeletekben benne nincsen: tehát *csak mint törvényt magyarázat útján levonható szabály volna felállítható*, — természetesen csak akkor, — ha 1. a törvényhozó akaratából vélelmezhető, 2. nem ellenkezik a törvény szellemével (ratio legis) és 3. nem ellenkezik a törvény szövegével (verbum legis) sem. Ezt kell tehát vizsgálat tárgyává tennünk.

ad. 1. és 2. Törvényt magyarázatnál első kiinduló pont, hogy nem lehetett a törvényhozó akarat az, amit a törvényből kihagyott, holott azt minimális tudás és gondosság mellett is bele kellett volna vennie, ha akaratuk lett volna.

Azt az eljárási szabályt, hogy a kiskorúakra stb. vonatkozó rendelkezések csakis a kiskorúság idejére vonatkozzanak, minden első éves jogász úgy fogalmazná, hogy: „az eljárás hivatalból megindítandó és mindaddig folytatandó, amíg a kiskorúság tart“.

Első kérdésem tehát: *miért maradt ki ez a törvényből?*

De menjünk tovább. Az egész 1894. évi XVI. t.-cikkben a hivatalból eljárás elve vonul keresztül.

Az 54., 62., 63. §-ok segítségével az eljárást az örökösök passiv resistenciája, sőt ellenzése mellett is be lehet és be kell fejezni. A 2. és 4. §-ok alapján azt hivatalból kell megindítani, a 14—15. §-ok alapján a biztosítási intézkedéseket, a 11. és 20. §-ok alapján a leltározást hivatalból el kell végezni, az 50. §. alapján a tárgyalást hivatalból kell kitűzni és az eljárást hivatalból be kell fejezni.

Ezzel szemben az egész törvényben és végrehajtási rendeletben *egyetlen intézkedés* sőt elejtett megjegyzés vagy célzás *sinces arra nézve, hogy ezeket a ténykedéseket hivatalból meg kell szüntetni*, vagy hivatalból fel kell függeszteni, ha a leltározó vagy közjegyző már a hc.-ből meggyőződhetik arról, hogy a kiskorúság stb. megszűnt. De nincs intézkedés arra nézve sem, hogy a gyámhatóság ezeket a közegeket a kiskorúság stb. megszűntéről értesíteni tartozik, nehogy a már kétségtelen és céltalan eljárást folytassák.

Ennek ellenkezőjét még a cikkíró sem állítja és maga is kénytelen kérelemhez fűzni az időközben elért nagykorúságból előálló jogokat.

Ámde itt egyrészt törvénybe ütközik, (mert hiszen a nagykorúakat megillető jogok pusztán a nagykorúság tényével állnak elő és nem függhetnek kérelemtől); — de ellenmondásba is keveredik, mert külön kérelem nélkül, hivatalból az az eljárás folya tovább, amelynek alapja és célja a törvényhozó intenciója szerint már megszűnt.

És még egyet! Az új elmélet szerint a nagykorúakat megillető jogokat és előnyöket csakis azok a kiskorúak stb. szerezhethék meg, akik az eljárás alatt nagykorúakká válnak.

Azok a *kiskorúak*, akik fiatalságuk, vagy más ok miatt az eljárás alatt nem válhatnak nagykorúakká, minden jogból és előnyből ki volnának zárva. — Éppen azok volnának tehát az eljárás páriái, akiknek anyagi érdekeit a törvényhozó bizonyára legjobban kívánta védeni, mert maguk arra legkevésbé képesek.

Egyetlen mondattal ezt a célt is el lehetett volna érni, csak úgy kellett volna a 2. §. megfogalmazni, hogy: „ha az örökös kiskorú stb., az eljárás hivatalból megindítandó és mindaddig folytatandó, ameddig a kiskorúság tart, vagy annak megszűntetését (felfüggesztését) a törvényes képviselő és a gyámhatóság közösen nem kéri.“

Alább ki fogom mutatni, hogy az új elmélet szerint a nagykorúsított örökösnek több joga volna, mint az eredetileg nagykorúaknak.

Felteszem tehát a második kérdést: milyen törvény volna az, mely szerint legtöbb joguk volna az eljárás során nagykorúakká vált örökösöknek; — kevesebb a már eredetileg nagykorúaknak és semmi — használjuk ezt a kifejezést — az igazi kiskorúaknak?

Mivel az új elméletből ilyen képtelen következmények származnának: azt sem a törvényhozó akaratával, sem a ratio legissel sem lehet összeegyeztetni.

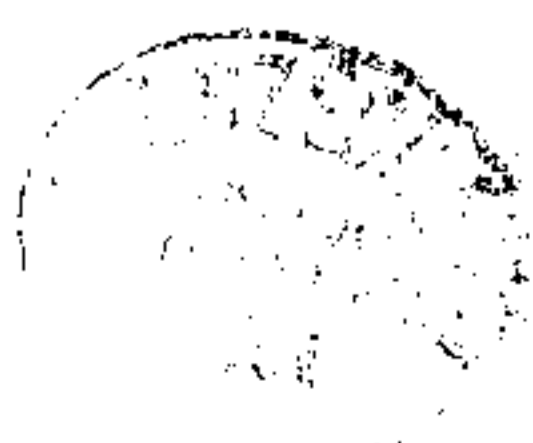
ad. 3. A természetes éssen alapuló igazság, hogy csak oly elmélet, elv, vagy feltevés lehet helyes, amelynek okszerűen levont következtetései is helyesek. Ugyanígy csak olyan szabály lehet törvényszerű, amelynek következtetései nem ütköznek tételes törvényekbe.

a) Az új elv szerint a nagykorúsított kérhetne Ö. b.-t. És pedig kérhetne 3 hónap és a tárgyalás kitűzése után (ha a leltározást és az érdemleges tárgyalást el tudja húzni) akár évekkel is, hiszen a korlátozást a 99. §. utolsó bekezdése csak a kérelemre vagy a 4. §. alapján megindított eljárás esetére állítja fel s az nem vonatkozna a 2. §. szerint megindult és felfüggesztett eljárás esetére. Ez az, amire fent céloztam, hogy a nagykorúsítottnak több joga volna, mint az eredetileg nagykorúaknak!?

A törvény 98. §-a szerint a nagykorúak *eljárás nélkül* is megegyezhetnek és Ö. b.-t kérhetnek. Az Ö. b.-nek egyik előfeltétele tehát, hogy ne lett legyen eljárás. Ámde a 2. §. eseteiben hivatalból indul eljárás, nyilvánvaló tehát, hogy ez esetben „eljárás nélküli“ megegyezés már nem lehetséges, Ö. b. tehát nem kérhető.

A vitatott szabálynak tehát már első következtetése ellenkezik a törvénnyel.

b) Ha csak ingó hagyaték van: kérhetné az eljárás megszüntetését. Nagykorú örökösöknek ezt nem kell kérni, hiszen ily esetben hivatalból nem is indulhat eljárás.

Miért kelljen azt a nagykorúsítottnak kérni? Erre a kérdésre éppen úgy adós marad a cikk a felelettel, mint adós marad a felelettel arra a furcsaságra is, hogy kérelem nélkül hivatalból kellene azt az eljárást folytatni, melynek törvényes alapja és célja szerinte már megszűnt.

Látjuk tehát, hogy a felállított szabály a tételes törvénnyel is ellenkezik.

És ha most azt kérdezzük: miért rendelkezett a törvényhozó éppen ellenkezőleg, mint azt kartársunk — kétségtelenül jóhiszeműen és önzetlenül, éppen saját kárára is — felteszi?

Erre is könnyű a felelet. Azért mert jogász volt és nemcsak jogászilag gondolkodott, hanem így is intézkedett.

A közvetlen háramlás (ipsi iure öröklés) elvéből, amely szerint az örökös az örökhagyó halálának pillanatában örökössé válik, logikusan következik az a további szabály is, hogy minden öröklési jog és igény az örökhagyó halálakor állapot szerint bírálendő el.

Ha tehát az örökös ebben a pillanatban kiskorú, akkor a kiskorúakra előírt eljárás alá esik, — még pedig végig az egész, egységes-eljárás során.

De volt még egy oka a törvényhozónak. És pedig az, hogy *az eljárás felfüggesztését nem látta a nagykorúsított érdekében valónak*. — Mert nézzük milyen előnyökről lehet beszélni?

1. A kincstár megkárosításának, tehát jövedéki csalásnak előnyéről. Ennek elősegítése azonban mégsem lehet sem a törvényhozónak, sem a törvényt magyarázóknak célja, — erről tehát ne is beszéljünk.

2. Az árvaszék kikapcsolásáról. Saját törvényeink lekicsinylése volna azonban, ha éppen a kiskorúak érdekvédelmére hozott gyámhatósági törvény kikapcsolását „előnyként“ fognánk fel.

Tudjuk, hogy az a lelkiállapot, amely a kiskorút saját érdekeinek megvédésére képtelenné teszi, (legyen az befolyás, kényszer, vagy ellenkezőleg szeretet vagy gyengédség következménye) éppen a hagyatéki eljárás folyamán érezteti legjobban hatását. A törvényhozó bölcsen és élettapasztalattal indult ki tehát abból, hogy egy 18—20 éves kiskorú érdekei — törvényes képviselője, gyámhatóság és a tiszti főügyész által — sokkal jobban megvédhetők, mintha magára volna hagyatva.

Éppen ezért vannak gyámhatóságok, amelyek hagyatéki eljárás során elvből egyáltalán nem nagykorúsítanak!

3-dik s amint látjuk egyetlen előnye a közjegyzői költségek 20 %-ának (és csak nagyrítván 50 %-ának) megtakarítása. Ámde miután laikus Ö. b.-t kérni nem tud, ki merné mondani, hogy egy Ö. b. kérése (— különösen, ha ez még nagykorúsítást is szükségessé tesz —) vagy az eljárásba való ügyvédi beavatkozás nem kerül az így megtakarított összeg sokszorosába!?

Legjobb esetben sem lehet többet megtakarítani, mint a közjegyzői költségek csekély százalékát, ámde egy rossz örökösödési nyilatkozattal, vagy osztályos egyezséggel el lehet veszíteni az egész örökséget és bele lehet keveredni oly örökösödési perbe, amely a nagykorúsított saját vagyonát is felemésztheti. Ezért még de lege lata sem osztom a vitatott

elvet, amely különben ellenkezik a 40 éves bírói gyakorlattal is. Már ez is gondolkozóba kell ejtsen mindenkit, mert hihető-e, hogy a bíróság az alatt a 40 év alatt, amikor az eljárás teljesen hatáskörében volt, törvényellenes és a kiskorúak érdekével ellentétes gyakorlatot folytatott volna?

En tehát 1. a törvényre, 2. a törvényből okszerűen levonható szabályokra, 3. a kiskorúak érdekére és 4. a negyven éves bírói gyakorlatra hivatkozva állítom, hogy a 2. §. alapján megindított eljárást nemcsak megszüntetni, *de felfüggeszteni sem lehet* olyan hatállyal, mintha az csak kérelemre, vagy a 4. §. alapján volna újra felvehető.

A hagyatékátadó végzés részleges telekkönyvi elutasítása.

Egy konkrét esettel kapcsolatban vetődött fel az itt tárgyalni kívánt kérdés, melynek nyilvános megvitatása szerény nézetem szerint közérdeket szolgál.

Egy hagyatéki ügyben a hitvestársi öröklésre hivatott özvegy és az oldalági örökösök abban egyeztek meg, hogy a vagyont természetben a házastárs tartja meg, az oldalakonok pedig az ági értékre készpénzben nyernek kielégítést. A kifizetés esedékessé váltaig a készpénzt jelzálogjogi-lag biztosítják azon az ingatlanon, amelybe az ági vagyon beleolvadt.

A t...i hagyatéki bíróság ennek értelmében megkereste a v...i telekkönyvi hatóságot, a telekkönyvi hatóság az ingatlan tulajdonjogának bekebelezését elrendelte, a jelzálogjog bekebelezését azonban megtagadta. (Az indokolás nem elvi jelentőségű.). Az elutasítás miatt benyújtott felfolyamodás egyebek közt utalt arra, hogy ugyanazon ingatlanra vonatkozó jogok bejegyzése, vagy elutasítása csak egységesen történhetik, mert a végzés szavai szerint is, meg a felek megegyezése szerint is a tulajdonjog bekebelezésének a jelzálogjog biztosításával egyidejűleg kell fogamatba mennie. Ha tehát ennek valami akadálya van, akkor a tulajdonjog bekebelezés sem teljesíthető.

A v...i törvényszék a telekkönyvi hatóság végzését helyben hagyta azzal az indokolással, hogy a telekkönyv más bíróságtól érkezett megkeresést ép úgy köteles elutasítani, mint magánfelek beadványát, viszont ha a megkeresésnek csak egy része teljesíthető, ezt nem utasíthatja el azért, mert a másik nem teljesíthető.

Az ismertetett jogesetből minden jogász elképzelheti azokat a veszélyes jogkövetkezményeket, melyek ilymódon keletkezhetnek a hagyatékátadó végzés részleges elutasításából, mikor az egyik örökösnek jogát a telekkönyvbe bejegyzik, a másiké még rangsorbiztosítást sem kap. Mivel pedig az örökösödési eljárás hivatalos eljárás, nem férhet hozzá kétség, hogy az érdekek veszélyeztetésének lehetőségét el kell hárítani. Természetesen a legegyszerűbb jogorvoslat a felfolyamodás. Ámde ki fog fel-

folyamodni? A közjegyzőt nem értesítik a telekkönyvi akadályról,* a hagyatéki bíróság elnézheti, a felek rendszerint jogban járatlanok és nem-hogy jogorvoslattal nem élnek, de még a telekkönyvi állapot későbbi rendezését is többnyire elmulasztják. Végül pedig, mint a felhozott példa mutatja a jogorvoslat nem jár mindig a várt eredménnyel.

Kérdés tehát, jelenlegi jogszabályaink adnak-e rá elegendő alapot, hogy hasonló esetekből származó joghátrány elkerülhető legyen? A jogok veszélyeztetésének elkerülése nyilván legegyszerűbben és legbiztosabban úgy érhető el, ha megáznak a hagyatéki ingatlan tulajdonjogának bekebelezését is felfüggeszteni, mert így minden kockázat nélkül új tárgyalás rendelkezhető el, esetleg új nyilatkozatok, új megállapodások keletkezhetnek a szükséghez képest.

A Telekkönyvi rendtartás 129. §-ának 2. bekezdése szerint: „ha a telekkönyvi kérelem egész terjedelmében ugyan nem, de részleg teljesíthető, a bejegyzés ily módon rendelendő s a kérelem azon része, mely nem teljesíthető, elutasítandó“. A 130. §. c) pontja azonban már áttöri ezt az általános utasítást és kérelem nélkül hivatalból foganatosított bejegyzéssel védi az ellentétes érdekeket is. „Ha valamely fekvőség eladója az eladási okiratban a hátralevő vételárnak, vagy más visszonszolgáltatásnak p. o. kikötménynek, *örökrésznek* stb. az eladott fekvőségbeni biztosítását.....kikötötte, vagy fönn tartotta: a vételár és ezen visszonszolgáltatások a tulajdoni jognak a vevő javárai bekebelezésével együtt az eladott jószág teherlapjára bejegyzendő, habár ezen terhelés világosan nem kéretett volna is.“

Ez utóbbi szövegrész logikus magyarázatából következik, hogy ha a visszonszolgáltatás egyidejű bekebelezése kötelező, akkor ennek ellenkezője, vagyis egyedül a tulajdonjog bekebelezése nem engedhető meg a kikötött ellenszolgáltatás biztosítása nélkül. Igaz, a rendelet csak „eladási okirat“-ról szól, ez azonban nem lehet lényeges, hiszen ugyanez a szövegezés visszonszolgáltatásként nemcsak vételárat, hanem kikötményt, sőt örökrészt is felsorol, ami már egyéb jogügyletekben szokott előfordulni. A lényeg az, hogy a tulajdonjog bejegyzésével egyidejűleg a kikötött egyéb jogok biztosítása hivatalból kötelező. Tudtommal a legtöbb telekkönyvi hatóság ezt az értelmezést követi és a 130. §-t nemcsak adásvételi jogügyletekre alkalmazza.

Egybevetve a Telekkönyvi rendtartás 130. §-át az 1894:XVI. t.-c. 75., 77., 78. és 81. §-aival láthatjuk, hogy itt már az örökösödési eljárás során kifejezett szavakkal és szigorú következetességgel végigvonul a jogok egyidejű biztosításának elve. „A tulajdonjog bekebelezése és az esetleg elrendelt egyéb telekkönyvi bejegyzés végett az illetékes telekkönyvi hatósághoz hivatalból teendő át a hagyatékátadó végzés“. (75. §.) „A kötelesrészül követelt összeg a hagyatéki ingatlanra az örökös tulajdonjogának bejegyzésével egyidejű bekebelezése által biztosítandó.“ (77. §.) „Amennyiben az örökhagyó másként nem rendelkezett az utóörökös öröklési jogát hivatalból kell biztosítani az utóöröklés tárgyát képező ingatlanokra az örökösök tulajdonjogának bekebelezésével egyidejű telekkönyvi

* Bírói megbizotti minőségben a végzés ellen jogorvoslati joga a közjegyzőnek amúgy sincs, legfeljebb a feleket figyelmeztetheti. Szerk.

feljegyzés által.“ (78. §.) „Az özvegyi jog az örökösök tulajdonjogának bekebelezésével egyidejűleg telekkönyvileg bejegyzendő.“ (81. §.)

Ezekből a törvényhelyekből elég világosan kiolvasható, hogy midőn a hagyatékátadó végzés *ugyanazon* ingatlanra vonatkozólag kétféle irányú öröklési jogot állapít meg és ezek *egyidejű* biztosítását rendeli el, akkor a kétféle jognak (tulajdon és idegendologbeli jog) bekebelezése attól a *feltételtől* függ, hogy egyidejűleg a másik is biztosítható legyen. Az egyiknek elutasítása a másik bejegyzésének megtagadását vonja maga után. Arra pedig semmiféle utalást nem lehet találni, hogy a telekkönyvi hatóságot más törvény ne kötné, mint a telekkönyvi rendtartás határozott utasításai és egy régebbi rendelet szószerinti értelmezésébe burkolódzva meg-
hiúsíthatná a későbbi törvény elővigyázatos intézkedéseinek végrehajtását.

Amint a felhozottakból megítélhető, jelenlegi jogszabályaink figyelembevételével van rá lehetőség, hogy a hagyatékátadó végzés részbeni telekkönyvi foganatosításából származható veszély elkerülhető legyen. A felhozott bírói határozatok mégis azt mutatják, hogy a gyakorlat nem mindenütt helyezkedik erre a jogilag eléggé indokolható és feltétlenül célszerű törvénytárgyakra. Eppen ezért egyöntetű és megnyugvást keltő felfogás kialakítása érdekében nagyon üdvös volna, ha megfelelő módosítással, vagy magyarázó rendelkezéssel végleg kiküszöböltetnének a Telekkönyvi rendelet és Örökösödési Eljárás egyes szakaszai közt mutatkozó látszólagos ellentmondások.

Ifj. Paár Lajos dr. kir. közjegyzőhelyettes.

A budapesti kamara évi jelentése.

A budapesti kir. közjegyzői kamara választmányja Meixner László dr. titkár előadásában a március hó 12. napján tartott ülésén tárgyalta a kamara 1939. évi működéséről szóló jelentést s elhatározta, hogy azt a következő szövegben terjeszti a március hó 30. napjára egybehívott rendes évi közgyűlés elé:

Amidőn 1938. év őszén a csonkává torzított országunk határait, északon szabadító seregeink átlépték s ezzel lezárult a magyarság egyik legszomorúbb korszaka — azt reméltük, hogy a Trianonban eltemetett, de immár feltámadni készülő igazság ugyanilyen békésen, virágosan fog bevonulni Európa más oly területére is, ahol a magukat hódítóknak dicsőítettek hatalmába kényszerített kisebbségek élnek.

A sors másképp rendelte és azóta sötét fellegek száguldanak a történelem égboltján s fojtogató köd borítja be csaknem az egész világot. Országok háborúba sodródtak, országok süllyedtek el, majd fent messze északon egy parányi kis nép vérrel irta meg hősköltevényét s élet-halál harcra vívta ki szabadságát és függetlenségét egy ellene talpig vasba öltözött óriással szemben. S ebből azt az erkölcsi tanulságot vonhatjuk le, hogy a kis népek, — ha meg van ben-

nük a bátorság, vitézség és férfias elszántság, — meg tudják védeni szabadságukat és életterületüket a túlerővel szemben is.

Ki tudná megmondani, mi lesz a történelem szinpadán pergő film gyorsaságával lejátszódó események végkifejlése, — mikor és hogyan teremtődik meg a súlyos válságból az igazságos kibontakozás és béke? Kérdések, melyekre felelni nem tudunk.

Mialatt pedig a világpolitika egén mind sötétebben gyűlnek a vihar-felhők, egyre súlyosbodik a helyzet, — mi mélységes hálával tartozunk a Gondviselésnek s nemzetünk sorsát irányító tényezők bölcsességének, hogy az általános világ-zürzavarban s a népekre szakadt újabb nagy megpróbáltatásban országunk megmaradhatott a béke szigetének, ahol az az alkotó, nemzetépítő és szociális munka folyik, amelyet kikerülhetetlenül előir számunkra az idő, megkövetel a kor, amelyben élünk és parancsol az a felismerés, hogy a magyarságnak óriási történelmi hivatása van a vergődő, vérző Európa közepén Isten rendelése szerint.

Mi magyarok a szabadságot mindig eszményi magasságra emeltük, magasztos eszmék ezer éven át fenntartották nemzetünket s ma rendíthetetlen bizakodással, mély hittel emlékezünk meg a magyar szabadság-gondolatok és magasztos eszmék legpregnansabb megszemélyesítőjéről és harcosáról a Főméltóságú Kormányzó Úrról, — aki 2 évtizeddel ezelőtt a Tisza partján összegyűjtött maroknyi vitéz sereggel megkezdte felszabadító és országépítő áldásos munkásságát, bevonult Székesfővárosunkba s az egész nemzet bizalmából és akaratából áldozatos lélekkel vállalta a romokban heverő, mindenéből kifosztott ország felépítését, gyarapítását.

Mély hódolattal köszönjük a Főméltóságú Kormányzó Úrnak mindazt, amit 2 évtized alatt tett s az Isten áldását kérjük fenkölt személyére, családjára és további országlására.

Mult évi jelentésünk előterjesztése alkalmából lélekben már köszöntöttük és szívünkre öleltük az északon felszabadított magyar testvéreket, ezek között majdani kartársainkat, — most pedig megragadjuk az alkalmat, közvetlenül, élőszóval üdvözljük új kartársainkat, akik 20 éves nehéz megpróbáltatás után váltak tagjaivá, illetve részben újból tagjaivá a magyar közjegyzői karnak és ezáltal a magyar jog- és igazságszolgáltatás azon csendes munkásai sorába léptek, akik a magyar nemzet fejlődését és örökéletét azon a „jogon“ kívánják szolgálni, amely magyar jogművelése és tisztelete a mult nemes tradícióinak talajában gyökerezik.

I. Általános rész:

A kamarai év végén beszámolunk és a birálat mérlegére helyezzük azt — az elmúlt évhez viszonyítottan lényegesen fokozottabb munkásságunkat, amit megkívánt tőlünk a kamara megnövekedett területe, magasabb taglétszáma s a szigorúan vett napi adminisztratív teendők körén kívül eső egyéb nagyszámú, a kamara felügyeleti hatáskörébe tartozó ügyek maradéktalan elintézése.

Rendkívüli időket élünk s ezért méltóztassék hozzájárulni, hogy évi jelentésünket az eddig megszokott keretknél szűkebb alakban terjesszük elő s mellőzzük abból:

az elmúlt évi jogalkotásra vonatkozó taxatív törvény- és rendelet

felsorolást, — a múlt év joggyakorlatának taglalását és részletekre menő, közjegyzői szemszögből való magyarázását, — mellőzzük ezeket annál is inkább, mert a dr. Szemerjay-Petrán Tibor kartársunk kiváló és mindenre részletesen kiterjedő szerkesztésében megjelenő „Közjegyzők Közlönye“ mindezekről kimerítően és a közjegyzői kart valóban alaposan tájékoztató módon és terjedelemben foglalkozik, —

mellőzzük továbbá a közjegyzői karnak az országgyűlés felsőházában való képviselőtének ismertetését, mert az változatlan, —

végül mellőzzük a kamaránk kebelébe tartozó közjegyzők ügyforgalma összesített adatainak a többi közjegyzői kamara összesített ügyforgalmi adataival való összehasonlítását, mert a felvidéki kir. közjegyzői állások nagy része ezideig csupán ideiglenesen helyezettett kamaránk felügyeleti hatáskörébe s így az összehasonlítás is csak átmeneti jellegű lenne.

A múlt év törvényalkotásai közül mégis megemlékezünk röviden az 1939. évi II. és az 1939. évi IV. törvényekről. — Az előbbi hatalmas eszköz a nagy nemzeti ideálok megvalósítására és kifejezője annak, hogy a magyar nemzet készsággel meghozza a legnagyobb áldozatot, hogy történelmi hivatását betölthesse és nemzeti ideáljait megvalósíthassa, — az utóbb említett törvénynek pedig célja a nemzetnek felszabadítása az idegen anyagi és szellemi behatások alól és lehetőség nyújtása a magyar keresztény társadalomnak arra, hogy a gazdasági és szellemi életben mennyiségileg, de egyben minőségileg is érvényesüljön. A törvény 6. §-ának a kir. közjegyzőkre és közjegyzőhelyettesekre vonatkozó rendelkezései a karban közismertek, ezért bővebben nem kívánunk e rendelkezéssel jelentésünk kapcsán foglalkozni.

Igazságügyi kormányzat.

Dr. Tasnádi Nagy András az országgyűlés képviselőháza elnökévé történt megválasztása következtében 1939. év november havában az igazságügyminiszteri székből távozott.

Utódával Dr. Radoesay László igazságügyminiszter úrral értékes, komoly egyéniség vonult be a kormány tagjai közé, akit a közjegyzői kar nagy reménységgel és bizalommal köszönt az igazságügyi kormányzat élén.

Az új igazságügyminiszter úr december 12-én fogadta a kamarának és az Országos Egyletnek együttes tisztelgő küldöttségét, amikor is dr. Lázár Ferenc kamarai elnök meglehetősen s egyben a kar kéréseit, de panaszait is kifejezésre juttató beszéddel köszöntötte.

Kir. Közjegyzők Közlönye.

Az Országos Egylet központi bizottságának felkérésére dr. Szemerjay-Petrán Tibor egyedül vállalta a Kir. Közjegyzők Közlönyé-nek vezetését és szerkesztését. Változott időben és nehéz körülmények között kitünő munkát fejt ki ebbeli minőségében dr. Szemerjay-Petrán Tibor kartársunk, akinek ezért nemcsak a kamara, de a kebelébe tartozó összes tagjai részéről is igaz és hálás köszönetünket fejezzük ki.

A bíróságokkal fennálló kapcsolatunk.

Miként a múltban, úgy az 1939-es évben is a kir. bíróságok és a közjegyzői kar kapcsolata — mélyen áthatva a jog és igazságszolgáltatás fontos nemzetfenntartó tudatérzetétől — zavartalan volt.

Egy esetben, amidőn egyik vidéki kir. járásbíróság elnöke és az illetékes kir. közjegyző között a telekkönyvi szemlék kijegyzése körüli eljárás tekintetében ellentét merült fel, — kamaránk elnökének tapintatos, megértő, de határozott közbelépése az ellentét kiküszöbölését eredményezte.

Kapcsolataink az ügyvédi karral, — a tudományos intézményekkel.

Szociális tevékenység.

Az ügyvédi karral, annak hivatalos és társadalmi közületeivel bensős, meleg kapcsolatot tartottunk fenn.

Osvald István nyugalmazott kúriai elnök lemondása következtében a Magyar Jogászegylet, április 22. napján tartott közgyűlésén egyhangú lelkesedéssel dr. Angyal Pál egyetemi nyilvános rendes tanárt, a kiváló büntető jogászt választotta meg az egylet megüresedett elnöki állására, aki a keresztény, nemzeti irányú jogfejlődés hathatós munkása.

Megemlékezünk a magyar jogkultúra kivételes tehetségű terjesztőjéről Kolosváry Bálintról, — akinek az elmúlt évben ünnepelték negyven éves tanári jubileumát, s aki az erdélyi magyarság érdekében folytatott küzdelmével, az ifjúság támogatásával, nemzeti alapú magánjogunk önállóságáért kifejtett törekvéseivel s jogirodalmi tevékenységével hervadhatatlan érdemeket szerzett.

Tanári működésének 25 éves évfordulóját ünnepelték dr. Kuncz Ödön kiváló kereskedelmi jogásznak, a Pázmány Péter Tudomány Egyetem kitünő kereskedelmi és váltójogi rendes tanárának, aki a pénzügyi és igazságügyi kormányzat megbízása alapján fontos hiteljogi jogszabályok előkészítése körül is igen jelentős munkálatokat végzett.

Az Országos Ügyvédszövetség 1940. február 15. napján ünnepi közgyűlés keretében leplezte le dr. kálnoki Bedő Sándor arcképét 40 éves ügyvédi jubileuma alkalmából. A közgyűlésen kamaránkat dr. Lázár Ferenc elnök vezetésével küldöttség képviselte.

A november hó 3. napján tartott választmányi ülésen dr. Lázár Ferenc kamarai elnök indítványára a kamara egyhangú lelkesedéssel a Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegylet jogi- és államtudományi karán — a fiatal magyar jogásznemzedék tanulmányaiban való fokozottabb buzdítására az 1939/1940. tanévre egy 200 pengős ösztöndíjat ajánlott fel azzal a feltétellel, hogy az az egyetem joghallgatói által a legjobban kidolgozott s az örökösödési, vagy családi jog keretébe tartozó jogi téma jutalmazására fordíttassék. Domanovszky Sándor az egyetem Rector Magnificusa dr. Lázár Ferenc kamarai elnökhöz intézett meglehetősen levélben mondott köszönetet az egyetem jogász ifjúsága nevében a felajánlott ösztöndíjért.

A háború következtében súlyosan szenvedett lengyel nemzet, hazánkba menekült fiai közül a velünk hasonló hivatású és foglalkozást űzőt néhány tagjának, — őket a nélkülözéstől és nyomortól megmentendő, — részben

egy-két társas vacsorán rendezett önkéntes adakozásból, részben pedig a kamara rendelkezésére álló pénzből rendkívüli segélyeket nyújtottunk, mert úgy éreztük, hogy a mult közös történelmi emlékei, de az emberiség is így kívánják.

Dr. Lázár Ferenc kamarai elnök javaslatára a kamara 100 pengőt küldött a Szlovákiai Magyar Házak mozgalom céljára, — a Főméltóságú Kormányzó segélyakciója javára 200 pengőt utaltunk át, — a folyó évben pedig 100 pengőt juttattunk a finn vöröskereszteseknek.

Kapcsolataink a vidéki kamarákkal.

Kitüntetések.

Szoros kapcsolatot és meleg együttműködést tartottunk fenn az ország többi közjegyzői kamarájával.

Őszinte örömmel regisztráljuk a szegedi kamara illusztris elnökének dr. Tarján Bélának azon magas kitüntetését, amidőn a Főméltóságú Kormányzó Úr néki a közjegyzői pályán eltöltött több mint 3 évtizedes eredményes működéséért a kormányfőtanácsosi címet adományozta.

De osztatlan örömet keltett dr. Telman Sándor kartársunknak hasonló magas kitüntetése, aki a közjegyzői intézménynek nagy szorgalmú, tehetséges munkása, aki főleg irodalmi téren — különösen a közjegyzői körökben szinte nélkülözhetetlen, az örökösödési eljárás és a kapcsolatos jogszabályokról összeállított munkájával igen nagy szolgálatot tett.

A m. kir. minisztérium a honvédelmi törvény végrehajtása kapcsán az V. hadtest területére mozgosítási kormánybiztossá dr. Széchenyi István szegedi kir. közjegyzőt nevezte ki, akinek a közélet terén szerzett érdemei elismerésül a Főméltóságú Kormányzó Úr a m. kir. kormányfőtanácsosi címet adományozta.

Megemlékezünk dr. vitéz Somogyi Béla budapesti kartársunkat ért azon legfelsőbb kitüntetéséről, amidőn a Felvidék visszaesatolásával kapcsolatos különleges helyzetben tanúsított vitéz és eredményes magatartásáért néki a Főméltóságú Kormányzó Úr a magyar érdemrend tisztí keresztjét a hadidiszitménnyel és a kardokkal adományozni kegyes volt.

Kamaraközi értekezlet.

1939. évi március hó 24. napján dr. Lázár Ferenc elnöklete alatt tartott kamaraközi értekezlet foglalkozott a 15.500/1928. I. M. rendelet 7. §-ával kapcsolatban annak kérdésnek eldöntésével, hogy a hagyatéki ügyek átengedésének igénylése helyt foghat-e akkor is, ha az átengedést más járásbíróóság illetékessége alá tartozó hagyatéki ügyre nézve kell kérni. — Tárgya volt az értekezletnek továbbá a Földbirtokrendezés pénzügyi lebonyolítására alakult szövetkezet kötvényeinek az örökösödési eljárás rendjén való értékelése, — valamint az adóhatóságoknak az a sokszor panasz tárgyává tett s végeredményben igazságtalan eljárása, hogy a járásbíróóságoktól a hagyatéki ügyekben megállapított költségekre vonatkozóan készített kimutatások adatait, illetve a kimutatott összeget egészben és arra való tekintet nélkül veszik figyelembe, hogy a díjakból mennyi folyt be, s hogy mennyi a kintlevőség, illetve a behajthatatlan követelés.

Közigazgatási szervek és hatóságok közjegyzői hatáskörbe való jogtalan beavatkozása.

Mivel tudomásunkra jutott, hogy a közigazgatási hatóságok és szervek gyakran közjegyzői hatáskörbe tartozó ténykedést folytattak (aláírásokat, másolatokat hitelesítettek), — a kamara nemesak panaszt emelt minden egyes tudomására jutott esetben, hanem külön felterjesztéssel fordult a Belügyminiszter úrhoz, aki az Igazságügyminiszter úr véleménye alapján valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság első tisztviselőjéhez és Budapest székesfőváros polgármesteréhez 33.766/1938. IV. szám alatt körrendeletet intézett. Ebben a körrendeletben a Belügyminiszter úr tudomás és mihez tartás végett értesítette valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjét, hogy mindazon esetekben, amelyekben az okiratokon szereplő névaláírások hitelesítésére valamely jogszabály kifejezetten nem hatalmazza fel a közigazgatási hatóságokat és szerveket, a hitelesítéstől feltétlenül tartózkodni kell.

Érdekességből megemlítjük, hogy amidőn egy községi bíró ellen, — aki egy jegyzőkönyvön névaláírásokat hitelesített, — vármegye alispánjánál emiatt panaszt emeltünk, panaszunk benyújtása után hat hónapra kaptuk kézbesítve az alispáni véghatározatot, mely szerint az alispán a kamara kérelmének helyt nem adott, a községi bíró ellen a fegyelmi eljárás megindítását mellőzte a következő megokolással:

„A panasz által meghivatkozott 1874. évi XXXV. t.-c. 92. §-a és az 1886. évi VII. t.-c. 27. §-a csak a névaláírások valódiságának bizonyítását kötik ahhoz, hogy azt a kir. közjegyző hitelesítse, — ami azt jelenti, hogy bizonyos esetekben a hatóságok csak az esetben fogadhatják el az okiratot valódinak, ha az aláírás hitelességét a kir. közjegyző igazolja. Minthogy olyan esetekben a községi előjáróság hitelesítése a kir. közjegyző hitelesítését nem pótolja, a közjegyzők kizárólagos hitelesítési joga sérelmet jelen esetben nem szenvedett, ennél fogva fegyelmi eljárás megindítását indokoltnak nem láttam“.

Az alispáni véghatározatot a kamara a Belügyminiszter úrhoz megfellebbezte.

Tudomásunkra jutott az is, hogy egyik megyei város adóhivatala névaláírást hitelesített, — a megtorló intézkedés folyamatba tétele végett a felettes hatóságnál a feljelentést megtettük.

II. Különös rész:

A Kamara belélete.

1939. évi április hó 14. napján megtartottuk alakuló választmányi ülésünket, melynek tárgya az ügykörök beosztása volt. A közjegyzői fegyelmi bíróságba rendes tagul: dr. Hedry Aladár budapesti és dr. Krenner Zoltán kiskunfélegyházi, — póttagul: dr. Barcs Ernő és dr. Joannovits Jenő budapesti kir. közjegyzők jelöltettek ki.

Meghaltak.

Az elmúlt évben a sors kegyes volt, mert kamaránk kebelében csak egy, ténylegesen működő, de igen kedves kartársunknak nemesen érző szive szünt meg dobogni.

1939. évi szeptember hó 18. napján meghalt dr. Wágner Béla kecskeméti kir. közjegyző, kamaránknak több éven át volt választmányi tagja. Négy évtizeden át fáradhatatlan munkásságú, puritán jellemű, a közjegyzői intézmény célját önfeláldozó módon szolgáló, önzetlen tagja volt kamaránknak, akinek elvesztése mély fájdalommal töltött el. Temetésén testületileg vett részt a kamara, haláláról gyászjelentést adtunk, ravatalára koszorút helyeztünk, s temetésén dr. Lázár Ferenc elnök nemes szavakkal mondott búcsúztató beszédet, s a búcsúszavakból nemcsak a kamarai elnököknek, hanem az igazi jó barátoknak is mélyen átértzett fájdalma csengett ki.

Megemlékezünk dr. Velsz Elemér kartársunknak május havában bekövetkezett hirtelen elmulásáról. Csaknem 20 éven át kamaránknál bejegyzett helyettes volt, akit 1933. évben neveztek ki Mátészalkára. Őszinte igaz részvétellel és kegyelettel őrizzük meg emlékét ezen nagytehetségű, kiváló tudású kartársunknak.

1939. évi október havában meghalt dr. Reviczky Jenő volt ráckevei kir. közjegyző, akit hosszabb helyettesi működés után 1904-ben neveztek ki Palánkára, majd mint menekült közjegyzőt Ráckevére, ahol 1933. évig működött, amikor is állásáról lemondott.

Megemlékezünk végül dr. Heppes Béla volt nagybányai kir. közjegyzőről, aki 1940. január havában halt meg, s akit annak idején a románok állásától megfosztottak. Mint kamaránknál is bejegyezve volt helyettes váltalt alkalmi helyettesítéseket.

— *Allásáról lemondott kir. közjegyző.*

Dr. Kiss József udvari tanácsos, budapesti VI. kerületi kir. közjegyző 1939. év április havában előrehaladott korára és meggyengült egészségi állapotára tekintettel közjegyzői állásáról lemondott. Dr. Kiss József csaknem 60 évet töltött el a közjegyzői pályán értékes közjegyzői és érdemes közéleti munkásságban, aki egyéni szeretetreméltóságával és korrekt felfogásával nagy népszerűséget érdemelt ki. A Kamara búcsúiratot intézett állásáról történt lemondása alkalmából dr. Kiss Józsefhez, aki meleg hangon válaszolt s akit mindnyájan jóemlékezetünkben megtartunk, további életéhez pedig még sok örömet kívánunk.

Változás a segédtitkári tisztségben.

Dr. vitéz Susich Ervin budapesti kir. közjegyzőhelyettes, — aki 6 éven át kiválóan teljesítette kamarai segédtitkári teendőit, — miután őt az Igazságügyminiszter úr a Pestszenterzsébeten rendszerezett második kir. közjegyzői állásra kinevezte, — a kamarai ügyrendre hivatkozással a kamarai segédtitkári megbízatása alól felmentését kérte. A Kamara a felmentést megadta és ez alkalommal dr. vitéz Susich Ervinnek igen kiváló, fáradhatatlan és mindenütt szimpatikus, odaadó működéseért jegyzőkönyvileg köszönetét nyilvánította.

A kamarai segédtitkári teendők további ellátásával a kamara dr. Magyary-Kossa Zoltán budapesti kir. közjegyzőhelyetteset bizta meg, aki erre a tisztségre vállalkozott és azt kifogástalanul ellátja.

Terület változás.

Mult évi jelentésünk kapesán már megemlékeztünk a 9600/1938. M. E. sz. rendelettel a Magyar Szent Koronához visszacsatolt területeken rendszerezett közjegyzői állásokról, — a Budapesten működő közjegyzők számának és az örökösödési ügyekben őket megillető működési körnek megállapítása tárgyában kiadott 4500/1939. I. M. sz. rendeletről, — és a 11.280/1939. I. M. sz. rendeletről, amellyel az Igazságügyminiszter úr Pestszenterzsébeten második kir. közjegyzői állást rendszerezített.

A Szent Koronához visszatért kárpátaljai területeken az 5800/1939. M. E. sz. rendelettel újra rendszerezettek a huszti, ilosvai, nagyszöllősi és técsői kir. közjegyzői állás, — Nagybereznán, Rahón és Szobráncon pedig kir. közjegyzői állás rendszerezített. A rendelet 13. §-a szerint ezek a kir. közjegyzőségek ideiglenesen a kassai kir. közjegyzői kamara kerületébe tartoznak.

A 23.700/1939. I. M. sz. rendelettel a kassai kir. közjegyzői kamara újra felállított. A hivatkozott rendelet 2. §-a szerint a szombathelyi közjegyzői kamara kerülete kiterjed a komáromi kir. törvényszék kerületére is. A rendelet 3. §-a szerint a budapesti közjegyzői kamara hatósága a komáromi kir. törvényszék kerületében e rendelet kihirdetése napján, a kassai kir. ítélőtábla kerületében pedig a kassai közjegyzői kamara megalkulása napján megszűnik.

Az igazságügyminiszter úr a 41.717/1939. I. M. sz. rendeletével Érsekújváron második, — a 41.718/1939. I. M. sz. rendeletével Munkácsen második és a 41.719/1939. I. M. sz. rendeletével Nagykaposon új kir. közjegyzői állást rendszerezített.

Minthogy a kassai közjegyzői kamara ezideig nem alakult meg, a Magyar Szent Koronához visszatért területeken újra rendszerezett illetve rendszerezett közjegyzői állások, — a szombathelyi kamarához átesatolt 11 állás kivételével, — mind a Budapesti Közjegyzői Kamara kerületébe és felügyeleti hatáskörébe tartoznak.

Személyi változások.

Saját kérelmükre áthelyezte az igazságügyminiszter úr dr. vitéz Kozma György debreceni kir. közjegyzőt Budapest székesfőváros III. kerületében rendszerezett második kir. közjegyzői állásra, — dr. Meixner László váci kir. közjegyzőt Budapest székesfőváros VI. kerületébe, — ifj. dr. Fésüs György kiskunhalasi kir. közjegyzőt Vácra, — dr. Gáthy Árpád Vámosmikolára kinevezett kir. közjegyzőt Mátészalkára, — dr. Pazonyi Elek Imre putnoki kir. közjegyzőt Kecskemétre.

Az igazságügyminiszter úr kir. közjegyzővé kinevezte: dr. vitéz Susich Ervint a Pestszenterzsébeten rendszerezett II. kir. közjegyzői állásra, — dr. Pigler Istvánt Vágsellyére, — dr. Fabuss Bélát Losoncra, — dr. Király Kálmánt Tornaljára, — dr. Práznovszky Gyulát Ógyallára, — dr. Szirányi Dezsőt Rozsnyóra, — dr. Szmrecsányi Pált Kassára, — dr. Wlesek Vajta Ferencet Párkányba, — dr. Kmoskó Bélát Lévára, — dr. Kállay Endrét Komáromba, — dr. Polchy Istvánt Beregszászra, — dr. Löcherer Gézárt Rimaszombatra, — dr. Uhrovics Vendelt Dunaszerdahelyre, — dr. Zelliger Ernőt Somorjára, — dr. Laczkó Bélát Ungvárra, — dr.

Jaczkovits Istvánt Munkácsra, — dr. Puchlin Kázmért Érsekújvárra, — dr. Szmrecsányi Vidort Királyhelmece, — dr. Gáthy Árpádot Vámosmikolára, — dr. Zeisz Károlyt Kiskunhalasra, — dr. Csopey Gábort Ungvárra, — dr. Pálovich Istvánt Vámosmikolára, — dr. Gyapay Edét Ipolyságra, — dr. Szluka Dezsőt Szepsire, — dr. Kiss Bálintot Nagykaposra, — dr. Vukovich Istvánt Kassára, — dr. Baternay Bélát Munkácsra, — dr. Skultéty Viktort Beregszászra, — dr. Budai Lászlót Nagybereznára, — dr. Maxim Jenőt Szobráncra, — dr. Benyovszky Jánost Nagyszöllősre, — Krausz Józsefet Husztra és dr. Andrásó Mihályt Rahóra, — dr. Katrics Kálmánt Técsőre.

Az ilosvai kir. közjegyzői állás ezideig betöltetlen.

A fentebb felsoroltak közül a Vágsellyére, Ógyallára, Párkányra, Lévára, Komáromba, Dunaszerdahelyre, Somorjára és Érsekújvárra kinevezett és kamaránknál bejegyzett nyolc közjegyzőt a 23.700/1939. I. M. sz. rendelet alapján a névjegyzékből később töröltünk, mert a hivatkozott rendelet folytán a szombathelyi közjegyzői kamarához csatoltattak át.

Kamaránknál bejegyezve volt helyettesek közül ketten nyertek kinevezést: dr. vitéz Susich Ervin budapesti kir. közjegyzőhelyettes Pestszenterzsébetre, — dr. Benyovszky János budapesti kir. közjegyzőhelyettes Nagyszöllősre.

III. rész:

A kamara tevékenysége.

Az elmúlt évben 2327 beadványt iktattunk, tehát 466-al többet, mint az előző évben. Az év végén elintézetlen ügydarab nem maradt, a beadványokat részben ülésen kívül, részben ülésben intéztük el. Az elmúlt évben egy rendes közgyűlést és 34 választmányi ülést tartottunk.

Segélyként kiutaltunk összesen: 1845 pengő 1 fillért.

A kir. közjegyzőkről vezetett névjegyzékben töröltünk: 14 közjegyzőt, — bejegyeztünk: 35 közjegyzőt.

A jelöltek lajstromába bejegyeztünk: 42 jelöltet, — töröltünk: 36-ot. Panasz ügy érkezett: 22.

Felügyelet.

Az irodavizsgálatokat kellő szigorral és alaposággal foganatosítottuk, az ezek során észlelt kisebb hiányok, mulasztások pótlására kellő utasításokat megadtuk, s csak egy közjegyzővel szemben kellett az irodavizsgálat eredménye folytán az 1886. évi VII. t.-c. 44. §-át alkalmaznunk. Az irodavizsgálatokról készített jegyzőkönyveket s az ezek alapján tett kamarai intézkedéseket a budapesti kir. ügyészség tudomásul vette.

A panaszok száma az előző évi 16-al szemben 22-re emelkedett ugyan, ami azonban a kamara megnövekedett taglétszámát figyelembe véve, százalékos növekedést nem jelent.

Felterjesztések.

1423/1938. kk. szám alatt felterjesztést intéztünk az igazságügyminiszter úrhoz a budapesti kir. törvényszéknél, mint cégbíróságnál a cégbejegyzésekkel kapcsolatban kialakult gyakorlat tárgyában.

780/1939. kk. szám alatt a 4500/1939. I. M. sz. rendelet hatálybalépése tárgyában intéztünk felterjesztést az Igazságügyminiszter úrhoz.

1023/1939. kk. szám alatt felterjesztésben kértük a m. kir. Honvédelmi Miniszter urat, hogy az 1939. évi II. t.-c.-nek a közjegyzői kar több tagját érinthető 21. §. 3. pontjában foglalt rendelkezések kérdésében állásfoglalás végett ankétot összehívni szíveskedjék.

1554/1939. kk. szám alatt hosszabb felterjesztést intéztünk az Igazságügyminiszter úrhoz a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesületének a kötelező közjegyzői gyakorlat intézményesítése ügyében kamaránkhöz intézett beadványa tárgyában.

1624/1939. kk. szám alatti felterjesztésünkben kértük az Igazságügyminiszter urat, hogy az 1939. évi IV. t.-c. (zsidó törvény) végrehajtása tárgyában kiadott 7720/1939. M. E. sz. rendelet 1. §-ának utolsó bekezdésében foglalt (a hiteles másolatokra vonatkozó) rendelkezés megváltoztatására felhozott indokokat megfontolás tárgyává tegye és a sérelmezett rendelkezést módosítsa.

1887/1939. kk. sz. alatt a Honvédelmi miniszter úrnak 36078/eln. 15-1939. számú rendelete folytán felterjesztéssel fordultunk az Igazságügyminiszter úrhoz, melyben kértük, hogy a m. kir. Honvédelmi miniszter úrnál a kir. közjegyzők és közjegyzőhelyettesek fontos és nélkülözhetetlen közhatósági működésével jelentkező közérdeket képviselje és hasson oda, hogy kivételes esetekben, mozgósítás esetében és háború idejére a kir. közjegyzők és közjegyzőhelyettesek felmentessenek, illetve az elkerülhetetlen szükség tartamára sürgősen szabadságolást nyerjenek.

Véleményes jelentések.

329/1939. kk. szám alatt véleményes jelentést adtunk az Igazságügyminiszter úrnak a 2.247/1939. I. M. VIII. számú felhívására a Pestszenterzsébeten második kir. közjegyzői állás szervezése tárgyában.

502/1939. kk. szám alatt véleményes jelentést adtunk az Igazságügyminiszter úrnak T. 562/192/1938. I. M. I. számú leirata folytán a kir. közjegyzők irodai alkalmazottainak munkaviszonya tárgyában.

874/1939. kk. szám alatt véleményes jelentést adtunk az Igazságügyminiszter úrnak 21.844/1939. I. M. VIII. számú rendeletére a Magyar Szent Koronához visszacsatolt területeken új közjegyzői állások rendszerezése tárgyában.

Az Igazságügyminiszter úrnak 24.191/1939. I. M. VIII. számú rendeletére 983/1939. kk. szám alatt véleményes jelentést adtunk a kistérségi kir. járásbírók területére második kir. közjegyzői állás rendszerezése tárgyában.

1126/1939. kk. szám alatt véleményes jelentést adtunk az Igazságügyminiszter úrnak a felügyeleti osztálya által rövid úton közölt felhívására a visszaesetelt Felvidék területén rendszerezített kir. közjegyzői állásokra kinevezett és kinevezendő közjegyzők részére külön kamarai szervezet létesítése tárgyában.

1967/1939. kk. szám alatt véleményes jelentést adtunk az Igazságügyminiszter úrnak 50.563/1939. I. M. VIII. számú leiratára a pétervásárai kir. közjegyzői állás megszüntetése és Egerben második kir. közjegyzői állás rendszerezése tárgyában.

Helyettesek ügye.

A Kamara a kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek érdekét az elmúlt évben is komolyan képviselte, a pályázatok elbírálásánál és azok felterjesztése alkalmából kizárólag helyetteseket ajánlott kinevezésre, s kamaránk elnöke az Igazságügyminiszter úrhoz annak hivatalbalépése alkalmával intézett üdvözlő beszédében is kifejezte azt a kérelmét, hogy a közjegyzői állások az igazságnak megfelelően, túlnyomólag szakszerűen képzett, munkaszeretettel, dolgozni tudás, nemes életfelfogás és egyéb magasabbrendű emberi érték és jellem szempontjából is kipróbált közjegyzőhelyettesekkel töltsenek be.

Az előirt évi minősítések alkalmával a kamara örömmel és megnyugvással megállapíthatta, hogy igen sok kiválóan képzett helyettes van a kamaránál bejegyezve, s közülük az elmúlt évben is többen kiváló jogirodalmi tevékenységet fejtettek ki.

A Kamara költségvetése és zárszámadása.

A közgyűlés tárgysorozatának 3. pontjánál tesszük meg jelentésünket a kamara 1939. évi költségvetésének és zárszámadásának adatairól.

Az ügyforgalmi és tevékenységi kimutatás adatainak ismertetése.

Az alábbi statisztikai adatok látszólag emelkedő irányzatot mutatnak az 1938-as év adataihoz viszonyítva. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy az 1938. évi jelentésünkben feltüntetett számok a kamara kebelébe tartozott 69 közjegyző ügyforgalmi és tevékenységi kimutatásának adatait tüntette fel, — míg az alábbi számok a tagjaiban jelentékenyen megnövekedett kamara statisztikai adatait mutatja, úgy megállapíthatjuk, hogy lényeges és különösen jövedelem szempontjából lényeges ügyforgalom növekedésről nem számolhatunk be.

A másolat, fordítás és névaláírás hitelesítések számának az elmúlt évhez viszonyított emelkedését nemcsak a kamarai tagok megnövekedett számának, hanem a képviselőválasztásokkal kapcsolatos hitelesítéseknek, valamint az 1939. évi IV. t.-c. (zsidó törvény) végrehajtásával s csupán átmeneti időkből lezajlott igazolásoknak és ténykörülmények bizonyításával kapcsolatos rendelkezéseknek tulajdonítjuk, — amit bizonyít az a körülmény is, hogy az 1939. évi október hava óta a névaláírások, másolatok és fordítások hitelesítésének száma állandó visszaesést mutat.

Megállapíthatjuk továbbá, hogy a váltóóvások értékükben igen jelentékenyen csökkentek, — a fordítások számának erős emelkedése pedig a felvidéki kir. közjegyzők működésének tulajdonítható.

Kamaránk statisztikai adatai a következők:

A) Személyi adatok:

	1939.	1938.	különbözet
1. Közjegyző	95	69	+ 26
2. Jelölt	60	58	+ 2
Ezek közt helyettes	46	44	+ 2
3. Segédszemélyzet	162	125	+ 37

A közjegyzők számában bentfoglaltatik (s így természetesen az ügyforgalmi adatokban ideiglenesen a kamarához tartozó felvidéki és kárpát-

aljai közjegyzők forgalmi adatai is bentfoglaltatnak) a visszacsatolt kárpátaljai területen rendszeresített illetve újra rendszeresített állásokra kinevezett és kamaránk felügyeleti hatáskörébe tartozó kir. közjegyzők száma is, — esupán az ilosvai kir. közjegyzői állás nem nyert betöltést az 1939. évben.

B) A Kamara ügyforgalma:

	1939.	1938.	különbözet
1. Beadvány érkezett	2327	1861	+ 466
Ebből elintézve:	2327	1861	
pályázati kérvény volt:	308	131	+ 177
2. Megüresedett közjegyzői állás:	6	2	+ 4

C) Panaszok és fegyelmi ügyek:

Panasz érkezett	22	16	+ 6
Ebből a) közjegyző ellen:	21	16	+ 5
b) helyettes ellen:	1	—	+ 1
A panaszok elintézése:			
a) a fegyelmi bírósághoz áttéve:	1	2	— 1
b) saját hatáskörben elintézve:			
1. megszüntetéssel	8	11	— 3
2. más módon	8	1	+ 7
c) folyamatban maradt:	5	2	+ 3

D) A kir. közjegyzők ügyforgalmi és tevékenységi kimutatása:

a) Ügyszám	40.223	32.859	+ 7.364
b) Óvás	23.624	22.664	+ 960
c) Megindult örökösödési ügy	18.811	15.188	+ 3.623
d) Birói megbízás	482	582	— 100
e) Másolat hitelesítés	75.519	35.253	+ 40.266
f) Fordítás	6.632	1.178	+ 5.454
g) Magánbeadvány	2.644	2.267	+ 377

ad. a) az ügyszámok részletezése:

Közjegyzői kényszer alá eső	1.698	1.515	+ 183
Egyéb okirat	5.277	4.382	+ 895
Halálesetre szóló rendelkezés	1.468	1.383	+ 85
Névaláírás hitelesítés	27.471	21.430	+ 5.941
Egyéb tanúsítvány	4.020	3.812	+ 208
Ebből a T. e. 56. §-a alapján kiadott tanúsítvány	3.459		
melyből szegényjogos	2.466	2.530	— 64
Letét	279	233	+ 46
Közokirattá minősített magánokiratok	10		

ad. c) az örökösödési ügyek részletezése:

Az eljárás megindult	18.811	15.188	+ 3.623
Az előző évről maradt	2.604	2.205	+ 399
Feldolgozandó volt	21.415	17.393	+ 4.022
Ebből befejezve	16.343	15.195	+ 1.148
Folyamatban maradt	5.072	2.198	+ 2.874
Örökösödési bizonyítvány	100	81	+ 19

Mult évi közgyűlésünk alkalmából előterjesztett jelentésünkben nyolc pontban foglaltuk össze munkatervünket.

Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy az 1939. évben nem váltak valóra ezek a programpontok, jelenthetjük azonban, hogy komoly lépések történtek a közjegyzői rendtartásnak egy novella keretében történő megvalósítása felé. Kamarai elnökünk megnyitó beszédében ismerteti ebben az irányban kifejtett munkásságát, álláspontját, miért is jelentésünkben ezzel a kérdéssel nem kívánunk foglalkozni, — csupán megjegyezzük azt, hogy a kamara vezetősége, választmányának minden egyes tagja át van hatva annak komoly tudatától, hogy az annyira óhajtott reform kérdéseknek legalább novelláris keretben megvalósítása halaszthatatlan és hogy ez a megoldás a méltányosság, igazságosság jegyében, a közjegyzői intézmény és kar már szerzett jogainak nemcsak sérelme nélkül, hanem a közjegyzői hatáskör egyidejű kiterjesztése mellett valósítható csak meg.

Nagyon komoly, sorsdöntő s olyan történelmi időkben élünk, amikor nemcsak az egyes közületektől, de a nemzet minden tagjától is több áldozatot, több lemondást és mégis törhetetlen hitet, kemény akaratot, a magyar lelkek egymásra találását, harmónikus és kölcsönös megbecsülésben végzett több munkát követel az az élet, amelyet nemzetünknek döntő fontosságú szerepe parancsolólag ír elő az egész magyarságnak.

Ma sok helyen a fegyverek beszélnek, — de hisszük, hogy ezek a fegyverek el fognak némulni, mert el kell hogy némuljanak, mert náluk erősebbek, hatalmasabbak és örökérvényűek azok az eszmék, amelyekért mi is küzdöttünk és küzdeni fogunk, s amelyeket így nevezünk:

„Szabadság, Igazság, Béke.“

Közlemények.

Halálozás. *Kollár Győző* dr. szentlőrinci kir. közjegyző március hó 12-én Pécsen elhalálozott. Több éves helyettesi működés után 1903-ban nevezték ki Szentlőrincire kir. közjegyzővé s ott töltött majdnem négy évtizedet megszakítás nélkül közmegebecsüléstől övezve, becsületes érdekes közjegyzői munkában. Elhalálozását a pécsi kamara a következő szövegű külön gyászjelentésben tudatta: „A pécsi kir. közjegyzői kamara és a területén működő kir. közjegyzők mély megilletődéssel tudatják, hogy dr. Kollár Győző szentlőrinci kir. közjegyző a királyi közjegyzői pályán több évtizeden át kifejtett értékes működés után Pécsen 1940. évi március hó 12. napján elhunyt. Megboldogult kedves Kartársunkat 1940. évi március hónap 14. napján délután 4 órakor kísérvük utolsó útjára, pécsi központi temetőbe. Pécsen, 1940. március 13. Emlékét őszinte kegyelettel fogjuk megőrizni“.

A külképviselési hatóságok okiratkiállításai és hitelesítési hatásköre. A magyar külképviselési hatóságokat több nemzetközi egyezmény kifejezetten feljogosítja okiratok szerkesztésére és hitelesítésére. Ez a jog

különben nemzetközi szokás alapján általános gyakorlatban van. Az igazságügyminiszter jogbiztonsági és alkotmányjogi nézőpontból kívánatosnak ítélte, hogy a külképviselési hatóságoknak ez a hatásköre külön törvényben nyerjen általános szabályozást s ez okból ebben a tárgyban törvényjavaslatot nyújtott be a képviselőházhoz. A javaslat szerint a külképviselési hatóságok jognyilatkozatokról, illetve jogügyletekről — végintézkedést és a gyermekek vallására vonatkozó megegyezést is beleértve — közokiratot állíthatnak ki. Az okiratok kiállításánál a magyar kir. közjegyzőkre irányadó jogszabályok szerint járnak el s az ezeknek megfelelően készített okiratoknak a magyar közjegyzői okiratokkal egyenlő hatálya van. A külképviselési hatóságok hatósági okiratokat, illetve az azokon levő aláírásokat s magánokiratokon a névaláírást, vagy kézjegyet, továbbá okirat másolatokat hitelesíthetnek, jogosultak végül életbenlét, lakás, házassági különélésről szóló tanúsítványok és szegénységi bizonyítványok kiállítására.

Adatok a kassai közjegyzői kamara történetéből. Az Igazságügyminiszter 23700/1939. I. M. számú rendeletével, amint ez ismeretes, a kassai kir. közjegyzői kamara újból való felállítását rendelte el. A rendelet szerint a kamara kerülete azonos a kassai ítélőtábla kerületével. Ugyan- csak a rendelet szerint a kamara az igazságügyminiszter külön felhívására fog megalakulni. A felhívás mindeztideig nem történt meg s így a kamara sem alakult még meg. Ennek oka elsősorban az lehet, hogy a kassai kir. ítélőtábla kerületében bizonyos változások fognak rövidesen történni s esetleg az is egyik okként szerepelhet, hogy egy ilyen kis taglétszámú kamarának felállítását illetékes körök talán a készülő rendtartási novella kapcsán újabb megfontolás tárgyává teszik, amint hogy a 19 tagból álló kamara felállítása indokoltnak semmiképpen sem tekinthető. Nem tartjuk érdektelennek a fentiekkel kapcsolatosan a kassai kamara történetéből némely jelentősebb adat közlését. Tesszük ezt néhai való dr. Kovaliczky Elek a kassai kamara utolsó kiváló elnökének „A kassai kir. közjegyzői kamara története“ (1875—1918) című monográfiája alapján.

A kassai kamara 1875 szeptember 9-én alakult meg s az alakuló közgyűlésen elnökké választották Szmrecsányi László kassai kir. közjegyzőt, választmányi tagok lettek dr. Offenheimer Gyula, Dálnoki Nagy Barnabás, Dobay Sándor, dr. Herzog Árpád, Vályi István és Mezei Mihály. Titkárrá és egyben elnökhelyettesé dr. Offenheimer (később Kazinczy) Gyula kassai kir. közjegyzőt választották meg. A kamara megalakulásakor a kamara területén 23 közjegyzői állás volt rendszeresítve. Ezekben az állásokban a megalakulásakor a következő közjegyzők működtek:

1. Divéky Agoston, Alsókubin,	10. Dr. Herczogh Árpád, Késmárk.
2. Bloksay István, Beregszász,	11. Fehér Ede, Gölniezbánya,
3. Pohl József, Munkács,	12. Dálnoky Nagy Barnabás,
4. Nagy Gyula, Nagyszöllős,	Miskolc,
5. Dobay Sándor, Eperjes,	13. Goics Lázár, Mezőkövesd,
6. Zsembery Kálmán, Bártfa,	14. Beliczky Viktor, Rimaszombat,
7. Derzsényi Kálmán, Homonna,	15. Dr. Markó Sándor, Rozsnyó,
8. Matuska János,	16. Ferdinandy János, Nagyrőce,
Liptószentmiklós,	17. Vályi István, Sátoraljaújhely,
9. Prihradny Oszkár, Lőcse,	18. Kovács József, Tokaj,

19. Szmrecsányi László, Kassa,
20. Dr. Offenheimer Gyula, Kassa,
21. Ifj. Mezei Mihály, Abaujszántó,

22. Perjessy János, Torna,
23. Öry Jenő, Ungvár.

A kamara 43 évig állott fenn s ez alatt az idő alatt 9 újabb állást rendszeresítettek, úgy hogy a kamara működésének 1918 évben történt megszűnésekor annak területén már 32 állás volt s ezekben az állásokban 1918-ban a következők működtek:

1. Divéky Ágoston, Alsókubin,	17. Dr. Horthy István, Munkács,
2. Éder Elek, Miskolc,	18. Dr. Kántor Győző, Nagyszöllős,
3. Bradács Gyula, Ungvár,	19. Dr. Füzesséry Dezső,
Nagymihály,
4. Dr. Kovaliczky Elek,
Sátoraljaújhely,	20. Dr. Király Kálmán, Tornaalja,
5. Dr. Keczer Ákos, Mezőkövesd,	21. Dr. Markó János, Rozsnyó,
6. Dr. Sarló Vendel, Abaujszántó,	22. Dr. Teleszky Béla, Miskolc,
7. Dr. Schlesinger Náthán,
Rózsahegy,	23. Dr. Róth László, Késmárk,
8. Dr. Wesselényi Mátyás, Igló,	24. Dr. Brósz László, Kassa,
9. Medveczky Sándor,
Rimaszombat,	25. Dr. Szmrecsányi Pál, Kassa,
10. Dr. Tomka István, Homonna,	26. Dr. Veszely János,
Liptószentmiklós,
11. Dr. Petrik Igor, Torna,	27. Dr. Justh Dezső, Beregszász,
12. Ács Vilmos, Olubló,	28. Polereczky Kálmán, Tokaj,
13. Dr. Balpatak Imre, Eperjes,	29. Dr. Galambos István, Ilosva,
14. Dr. Ujfalussy Ödön, Lőcse,	30. Dr. Balassa Lajos, Nagyrőce,
15. Dr. Kovács Gábor, Szerencs,	31. Dr. Pazoni Elek Imre,
Sajószentpéter,
16. Scoberda Antal, Mezőcsát,	32. Pulay Ferenc, Bártfa,

A kamara elnöki tisztét 41 éven át megszakítás nélkül egészen 1910 év május 25. napján a kassai kir. közjegyzői állásról történt lemondásáig Szmrecsányi László töltötte be, aki a monográfia szerint „a közjegyzői intézménynek lelkes úttörője és fejlesztője volt, bölcs vezetése alatt a kamara az ország kamarái között első helyet vívott ki magának, továbbá, hogy mint a kartársi érdekek és összetartozás igaz barátja és szószólója a kamarai közügyekben, a kamara felügyeleti és fegyelmi jogkörében a szigorú jogot a humanitás és a méltányosság szempontjaival igyekezett összeegyeztetni.“ Az 1916 június 25-én megtartott közgyűlés búcsúztatta el a kamara 41 éven át volt elnökét, (aki különben lemondása után csaknem 2 évtized múlva, 1935. augusztus 8. napján, patriarchális 97 életévet elérve halálozott el), s választotta meg dr. Kovaliczky Elek személyében a kamara új elnökét, dr. Wesselényi Mátyás iglói kir. közjegyző személyében pedig a kamara új titkárát. Érdekes történelmi vonatkozásként felemlítjük, hogy ez a közgyűlés foglalkozik az ilosvai állás életképtelenségének ügyével s felterjesztést intézett az igazságügyminiszterhez annak megszüntetése iránt. Ezt az állást tudvalevően 1939-ben a visszacsatolás után újra szervezték, azonban nyilván életképességi aggályok okából mindezideig nem töltötték be. A kassai kamara utolsó rendes közgyűlését 1918 június 2. napján tartotta s ezen a közgyűlésen elnökké ismét dr. Kovaliczky Eleket, a választmány rendes tagjaivá dr. Sarló Vendel, dr. Wesselényi Mátyás, Medveczky Sándor, Petrik Igor, póttagokká pedig dr. Róth László és

dr. Ujfalussy Ödön kir. közjegyzőket választották meg. A kamara tényleges működését Felsőmagyarországnak 1918 év december végén történt megszállása következtében volt kénytelen beszüntetni. A kassai kamarának Csonkamagyarország területén maradt közjegyzői állásait a 6520/1921. I. M. rendelet csatolta ideiglenes rendezésként a debreceni kir. közjegyzői kamarához.

Kovaliczky monográfiája ismerteti a kassai kamara 43 évi fennállása alatt tartott közgyűlések, választmányi ülések anyagát s ebből megállapítható, hogy javarészt azok a problémák foglalkoztatták a kamarát, amelyek még ma is megoldatlanok. Így a közjegyzői rendtartás reform kérdései közül a kötelező előzetes közjegyzői gyakorlat, vagyis az 1874. évi XXXV. t.-c. 2. §-a rendelkezéseinek újból hatályba léptetésének, a közjegyzői hatáskör, különösen az okiratolás terén való kiterjesztésének és a jegyzői magánmunkálatokkal okozott kártételek megszüntetésének kérdése.

A monográfiában ismertetett ügyforgalmi adatok szerint a kamara 43 évi fennállása alatt a területén működő közjegyzők könyveibe történt bevezetések összes száma 1,495.274, ebből ügyszám 302.817, végrendelet 12.111, váltó óvás 469.287, hagyatéki ügy 416.245, az egyes közjegyzőkre eső évi átlag 1.375 bejegyzés. Ezzel szemben Csonkamagyarország területén 1938 évben működő 210 közjegyzőre a bejegyzések 202.655 számából átlag 965 évi bejegyzés esik, ami kb. 35%-al rosszabb, mint a kassai kamara évi átlaga. A közjegyzői ügyforgalom általános leromlásának a számok kétségtelenül meggyőző erejével beszédes bizonyítékát szolgáltatják a fenti adatok, amelyek egyrészt ellenérvek minden új állás szervezési kísérletekkel szemben s jogszolgáltatási érdekektől is támogatott komoly érvek a hatáskör kiterjesztést illetően.

A budapesti ügyvédi kamara évi jelentése. Most jelent meg nyomtatásban a budapesti ügyvédi kamara 1939. évi működéséről szóló jelentés. A gondosan szerkesztett, előkelő szinten mozgó jelentést méltán tekinthetjük a budapesti ügyvédi kamara új, keresztény vezetősége bemutatkozásának. Az általános rész a többek között a szükségrendeletekkel való kormányzással szemben emeli fel megfontolt intő szavát. A jelentésnek ez a része a jogászörök általános érdeklődésére méltán tarthat számot úgy, hogy ennek a résznek egyes részleteit indokoltnak találjuk az alábbiakban közreadni:

„Ősi alkotmányunk nem sorolja fel taxative azokat a jogterületeket, amelyek törvényhozási intézkedéseket igényelnek; ez a mindenkori kormányzatnak alkotmányos lelkületétől függ. Kétségtelen azonban, ha egyrészt a törvények másrészt a rendeletek mult évi gyűjteményét áttekintjük, megállapíthatjuk, hogy a törvényhozás közvetlén elbírálása alól számos oly jogterület vonatott el, amely jelentőségénél fogva a törvényhozás nyilvánossága elé tartoznék, amit sem a bizottsági elintézés, sem a törvényhozás előzetes felhatalmazása vagy utólagos hozzájárulása nem pótol. A törvényhozás tehermentesítése nem mehet annyira, hogy ezáltal a törvényalkotás oly mértékre zsugorodjék össze, mint amilyent a törvénytár 1939. évi kötete mutat. Meggyőződésünk az, hogy az 1931. évi XXVI. t.-c. 7. §-a nem adhat alapot a rendeletalkotásnak ily kiterjesztett mértékben való gyakorlására és a jogszabályalkotásnak akár az immár 36-os, akár

más szakbizottságokba, akár pedig egyes minisztériumokba való eltolódása az alkotmányos szellem és a parlamenti elvek helyes érvényesülésének gyengülését jelenti. Ha ehhez hozzávesszük a Felvidék visszacsatolásával kapcsolatban az 1938. évi XXXIV. t.-c.-ben, majd pedig a honvédelemről szóló 1939. évi II. t.-c.-ben foglalt széleskörű felhatalmazást, úgy meg kell állapítanunk, hogy a törvényhozás oly nagy területeket engedett át a kormányzatnak és oly mértékben szűkítette ezzel saját hatáskörét, ami alkotmányjogi szempontból felette aggasztó. Már pedig alkotmányunk sarkalatos elveit semmiféle gyakorlati szempontból feláldozni nem szabad.

„A túlméretezett rendeletalkotás káros következményeként jelentkezik a jogszabálytúltermelés, amellyel a tavalyi költségvetési előterjesztésében az igazságügyminisztérium képviselője is kénytelen volt foglalkozni és amely elsősorban a jogbiztonság okából kifogásolandó. Elismerjük, hogy a fejlődő társadalmi és gazdasági szervezet életviszonyai komplikáltak, amelyek szabályozást igényelnek, különösen az irányított gazdaság mai terjedelme mellett, azonban ma már a szakjogász sem képes lépést tartani az életnek jogszabályokkal történt és szinte öncélúvá vált elárasztásával. Még kevésbé teheti azt a gyakorlati jogász, memóriájának az efemer értékű jogszabályok tömegével való megterhelésével elveszteni azt az áttekinthetést és kezdeményező érzéket, amely a gyakorlati jog alkalmazásához szükséges. Ma már valóban komoly megfontolás tárgyává kell tennünk azt, vajjon a jogalkalmazásnak az az alapvető szabálya, hogy a törvény nemtudására senki nem hivatkozhatik, egyáltalában fenntartható-e és ha igen, nem volna-e a jogszabályok valamelyes szűkebb kategóriájára szorítandó.

De bírálunk kell a jogszabályalkotás módját abból a szempontból is és ez az alkotmányos elvet ép úgy érinti, mint a jogbiztonságot, hogy a törvényhozás nyilvánossága előtt letárgyalt törvény csak legfőbb elveiben tartalmazza a törvényhozás rendelkezését, az annak végrehajtásában hozott rendelet azonban azt részleteiben oly mértékben kiterjeszti, hogy ezáltal számos érdemi jellegű oly intézkedés is belekerül, amelyben pedig a törvényhozás állást nem foglal, sőt olykor se szeri, se száma a törvény által szabályozott ily jogterületet körülrajzó egyéb rendelkezéseknek. Ezt a jelenséget egyébként már fentebb, az 1939. évi IV. t.-c.-el kapcsolatban tárgyaltuk, mint ennek egyik legtipikusabb esetét, amidőn a törvényhozás által a törvénybe elvetett mag a végrehajtási utasításokon és a kísérő rendeleteken keresztül a jogszabályok terebélyes fájává nőtt. (Az 1938. évi XXXIV. t.-c. alapján — a Felvidék visszacsatolása kapcsán — kibocsátott rendeletek száma 1939-ben 117 volt.).

De nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, hogy ez a jogszabálytúltermelés könnyen a jogalkotás elsekélyesedéséhez is vezethet. Igaz ugyan, hogy a törvények sem kerülnek mindig abban az organikus felépítésben a törvénytárba, amint azt a szakminiszter javaslat alakjában a Ház elé terjeszti és különösen élénkebb vita tárgyát képező törvényekben, egyes — sokszor incidentaliter — felvetett toldások vagy kiegészítések elfogadása, másrészt egyes rendelkezések kihagyása következtében hézagok, ellentmondások vagy következetlenségek keletkeznek, amelyek befolyásolják a törvény konstrukciójának logikus egységét. Ezzel szemben valószínű, hogy egy hivatali szobában elkészített rendelet talán szerkezeti-

leg egységesebben építhető fel, de ez nem pótolhatja a parlament nyilvánosságában és hatáskörében rejlő hatalmas alkotmányjogi elvet. Az ily nagy tömegben, sőt gyakran sebtiben, az élet minden viszonyát, ügyét, baját szabályozni akaró jogszabályok nem jelentenek a jogélet terén sem gyarapodást, sem haladást és nem vezetnek egyöntetű fejlődéshez. Ennek következményének kell tulajdonítanunk, hogy amit a klasszikus és valóban jogbiztonságot nyújtó jogtudomány elvet vagy csak legkivételesebb esetekben alkalmaz, az a háború óta csaknem mindennapi szabállyá válik, így különösen a visszaható erőnek gyakori alkalmazása, ami nagymértékben előmozdítja a jogbizonytalanságot, aminek különösen a gazdasági életre való káros hatása nyilvánvaló. Ez a rendszer pedig idővel a köztudatba beidegződött és annyira tért hódít, hogy nem egy rendelkezést, amelyet a törvény nem ruházott fel visszaható erővel, a gyakorlat ily módon alkalmaz.

„Azért is veszélyesnek kell tartanunk a jogszabály túltermelést, mert nem esvén a nagy nyilvánosság előzetes bíráló ellenőrzése alá, jogrendszerünkbe könnyebben találhat utat reánk nézve idegenszerű szellemiség, amely pedig már a múltban is nem egyszer volt káros hatással a mi egyéni és önálló jogfejlődésünkre. Hogy Nagyméltóságod nem helyesli ezt a külföldi és öntermékenyítőnek nem tekinthető szellemi beáramlást, az nyilvánvaló az igazságügyi államtitkár úrnak az igazságügyi költségvetési vitában tartott nagy beszédéből, amelyben aggodalommal állapítja meg, hogy a múlt század utolsó évtizedeiben mennyi idegen jogtétel szűrődött be a magyar jogéletbe. Így különösen a kereskedelmi, a váltójogi és egyéb hiteljogi törvények a német vagy más nyugati államok idevágó törvényeinek csaknem szolgai lemásolása. Mi ezt a jelenséget különösen a hiteljog terén kevésbé tartjuk veszélyesnek, mert hisz a kereskedelmi jogviszonyok és a hitelélet eszközei a nemzetközi kapcsolatnak kötelékei, amelyeknél kívánatos és szükséges, hogy azok a nemzetközi érintkezések tárgyát képező kereskedelmi és egyéb hiteljogviszonyokat bizonyos egyöntetűséggel és uniformitással szabályozzák, feltéve, hogy egyes újabban kreált gazdasági rendszerekkel szemben fennálló különbségek ezt a jövőre nézve is lehetővé teszik.

Mi a külföldi jog beszűrődését inkább ott kárhozzatjuk, ahol a jogi élet más, nemzeti egyéniségünkhöz közelebb álló terén ültet át idegen, jogi elméletek kialakításába talán fejlettebb, de az intuitív, az életben valóban gyakorlatilag alkalmazható és induktíve keletkező jogalkotásban kevésbé tehetséges és kevesebb ősi ösztönösséggel és megérzéssel bíró népek jogi szellemét. Mi ezt elsősorban a magánjog terén hibáztatjuk, különösen oly önálló és eredeti jogrendszerben, amilyen a mienk és amelynek szerves egységét, logikáját egyéni jellegét és szépségét féltjük. A magyar magánjog a nemzet fogalmának egyik lényeges tényezője. Hiába törte széjjel a háború a Kárpátok gerince által övezett országhatárt, a magyar jog élettere megmaradt a régi szentistváni birodalom és ahová ezek a jogtételek eljutnak és ameddig ott élnek, ott végződik a magyar kultúrának szellemi és eszmei határa. Azok az ősi jogelvek, amelyek a szokásjog rendszerénél fogva a mai kor igényeinek megfelelően új hatásokkal és étellel telítve haladnak lépést a jogfejlődés követelményeivel, nap-nap után megújídnak és így a Kúria jurisdictiójának kisugárzó ereje de

facto kiterjed az egész régi haza területére, elvi jelentőségű határozataiból kiáramló tekintély alapján.“

Egy helytelen árvaszéki gyakorlat. Köztudomású, hogy a gyámhatóság nem csak a közjegyző által készített és közjegyzői okiratba foglalt ügyletek iratait küldi ki az illetékes községi előljárásnak a célból, hogy az előljárást állapítsa meg, hogy a közokiratba foglalt tényállás és ügylet a felek akaratát és a kiskorú, vagy gondnokolt érdekeit fedi-e, hanem ugyanebből a célból a gyámhatóság a hagyatéki iratokat is kiküldi a községi előljárásnak. Ezzel a gyámhatóság, — akarva nem akarva, — a közjegyző munkája felett ellenőrző szerepet ad a községi jegyzőnek, vagy legalább is a felek előtt, ily ellenőrző szerep viselésére jogosultnak tünteti fel a községi előljárást, illetve magát a községi jegyzőt. Különösen akkor látszik a községi jegyző szerepe ellenőrző szerepként, ha a közjegyző okiratolási tevékenységét magába foglaló iratok kerülnek a községi jegyző kezei közé. Ily esetekben a felek előtt gyakran oly kijelentések hangzanak el, amely kijelentések a közjegyző tekintélyének, de a felek érdekeinek is sérelmére szolgálhatnak. A gyámhatóságok fenti gyakorlata, ha nem is szabályellenes, helytelen. Ennek a gyakorlatnak, ennek az eljárásnak megszüntetése, a közjegyzői hivatali és közhitelességi tekintélyének megvédése végett, tovább el nem ódázható. Kívánatos volna, hogy a közjegyzői kar haladéktalanul tegyen lépést a vázolt gyámhatósági gyakorlatnak az egész vonalon leendő megszüntetésére. Kívánatos volna az is, hogy a fenti helytelen gyakorlat rendelettel történő megváltoztatására a kar maga is jelöljön meg megoldási lehetőségeket. Szerény nézetem szerint a célnak teljesen megfelelne az, ha a gyámhatóság, a jelzett iratok kiküldése nélkül, a kezei között levő okmányokból megállapított tényállás alapján, rövid és világos, — a gyámhatósági eljáráshoz szükséges tények megállapítására, — kérdéseket tenne fel a községi előljáráshoz, mely kérdésekre feleletét, megállapításait az előljárást ugyanarra a blankettára írta rá. A gyámhatóság ezzel elejét venné a jegyzőkönyvezésnek, az iratok küldözgetésének, az iratok gyürődésének, az eljárás elhúzódásának. Ezzel az eljárással a közjegyzői, (ügyvédi munka esetén az ügyvédi) tekintély csorbát nem fog szenvedni és a legmagasabb jogi kvalifikációval és kvalitással rendelkező személyiségek munkáját egyszer s mindenkorra lekerül, a minden körülmények között helytelen és meg nem engedhető konkurencia sikkjáról. Hogy ezen kérdő iven mi és milyen csoportba legyen rajta, az már részletkérdés. *vitéz Barcza Ferenc dr. kir. közjegyző.*

Magyarosan. A magyar tudományos Akadémia nyelvművelő bizottságának megbízásából Pintér Jenő közreműködésével Putnoky Imrétől szerkesztett folyóirat 1940. évi 1. füzetében az érdekes és tanulságos cikkek és közlemények sorozatában olvashatjuk *Gröber Aladár dr. gyöngyösi kir. közjegyzőnek* több közhasználatban levő kifejezésre vonatkozóan a magyaros stílus nézőpontjából írt szakszerű megjegyzéseit.

Kihirdetett törvények:

az 1940. évi II. t.-c. vitéz nagybányai Horthy Miklós Úr húszesztendei országlásának megörökítéséről.

Rendeletek:

1200/1940. M. E. sz. Lakás vagy egyéb bérelt helyiség kiürítésére vonatkozó végrehajtási szabályok kiegészítése és módosítása.

1310/1940. M. E. sz. A váltón, kereskedelmi utalványon és közraktárjegyen alapuló követelés érvényesítésére irányuló egyes események idejének a rendkívüli közlekedési nehézségek miatt való elhalasztásáról.

1450/1940. M. E. sz. A visszacsatolt felvidéki területen működő cégek magyar nyelvű cégszövegének a kereskedelmi cégjegyzékbe bejegyzése.

1460/1940. M. E. sz. A visszacsatolt kárpátaljai területen működő cégek magyar vagy rutén nyelvű cégszövegének a kereskedelmi jegyzékbe bejegyzése.

49911/1940. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása.

13000/1940. I. M. sz. A Kormányzó Úr Ófőméltósága részéről büntettek és vétségek, úgyszintén ezekkel együtt elbírált kihágások tekintetében az 1940. évi február hó 28. napján kiadott legfelsőbb kegyelmi elhatározás végrehajtása.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Polgári Perjog. *Magyary Gézá*nak a kiváló magyar perjogásznak e címen 1913-ban közreadott munkája most jelent meg új kiadásban. A kiegészítés és átdolgozás nehéz munkáját kitűnő sikerrel végezte *Nizsalovszky Endre dr.* a budapesti Pázmány egyetemen a polgári perjog jelenlegi tanára.

Magyar Jogi Szemle. (XXI. évfolyam, 3. szám.) Ebben a számban a következő külön cikkek jelentek meg: *Angyal Pál dr.*, A sértett érdekek szolgálata az anyagi büntetőjogban, *Brommer Andor dr.*, Két kérdés a visszacsatolt Felvidék telekkönyvi jogából, *Richter Béla dr.*, Büntetés kiszabás a bűnösség fokát figyelmen kívül hagyó büntetési tételeknél. A szemle rovatban közlik, hogy a 7120/1939. M. E. számú rendelet alapján a budapesti kamaránál készített első jegyzékben (nem zsidó tagok) 1584, a második jegyzékben (zsidó tagok) 1695, a harmadik jegyzékben (az 1939. IV. t.-c. 2. §. első és harmadik bekezdése alá esők) 207 ügyvéd szerepel. Az Irodalom rovatban könyvbírálatokat írtak *Biró Balázs dr.*, *Stolpa József* és *Angyal Lajos*. Előadások rovatában pedig tudósításokat hoznak *Degré Miklós* és *Szolnok Jenő* előadásairól.

Illetékügyi Közlöny. (XV. évfolyam 4. és 6. számok.) *Koós István dr.* közigazgatási bíró, *Kereskedelmi levél felhasználása a büntető eljárásban* címen, *Hegyessy Gyula dr.* pedig a Közigazgatási bíróság joggyakorlatáról címen írtak cikkeket. A 6. számban kisebb illetékjogi cikkek jelentek meg még *ifj. Kováts Dezső dr.* és *Fülöp Ernő dr.* tollából.

Mindkét számban a rendes rovatok közleményeit s a szerkesztői üzenetekben különböző illetékjogi kérdésekben útbaigazításokat találhat az olvasó. 3. és 5. számként az Illetékügyi Joggyakorlat füzetei jelentek meg.

Joggyakorlat.*

Magánjog

21. Az ideiglenes törvénykezési szabályok 10. §-ának utolsó bekezdése szerint öröklés szempontjából csak az az érték szerzemény, tehát csak az az érték lehet *szerzeményi öröklés* tárgya, amely a felmenő ágról származó vagyon értékét meghaladja. Ebből a szempontból nem az *ági vagyonnak* tényleges megléte, hanem az az irányadó, hogy milyen értékű vagyon háramlott az örökhagyóra s ha ez a vagyon az örökség megnyitakor a hagyatékból nincs meg, úgy az ági vagyon hiányzó része a szerzeményből pótlendő. Ez alól csupán az az eset a kivétel, ha az ági vagyon megsemmisült, vagy ha azt az örökhagyó elajándékozta, vagy eltékozolta. A vagyon felhasználásának más esete tehát a redintegráció kizárása szempontjából nem jöhet figyelembe. (K. P. III. 4546/1939.).

22. Örökhagyó ági örökösei örökhagyónak a házastársával kötött *örökösödési szerződését* ennek az örökhagyóval szemben tanúsított sérelmes, de az öröklésre érdemtelenégi okul nem minősülő magatartása miatt csak akkor támadhatják meg, ha az örökhagyó a házasság felbontása iránt ezen az alapon pert indított, vagy ha az erre irányuló vagy az örökösödési szerződésnek durva hálátlanság okából való megtámadására irányuló szándékát kinyilatkoztatta, de jogai gyakorlásában akadályozva volt. (K. P. I. 4161/1939.).

23. Az *örökösödési szerződést* tartalmazó közjegyzői okirat két ívét összefűző zsinor végén alkalmazott ostya és az ostyán levő papirszeletre reáillesztett domború pecsétviasz lenyomat az 1874:XXXV. t.-c. 66. §-a 2. bekezdésében foglalt rendelkezéseknek megfelel. Egyéb iránt a közjegyzői okirat íveit összefűző zsinor két végének a közjegyző pecsétjével való megerősítése a kir. közjegyzőnek az okiraton az 1874. XXXV. t.-c. 79. §. g) pontja értelmében alkalmazandó hivatalos pecsétjén felül ugyanezen törvény 68. §-ának 2. bekezdésében foglalt felsorolásból következően a közjegyzői okiratnak nem érvényességi, hanem csupán óvatossági kelléke. (K. P. I. 4161/1939.).

24. Az *elmebetegség* az abban szenvedőt megfosztja szabad akarat

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hirlap” és a „Magyar Jogi Szemle” című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny” című szaklap közlései nyomán.

elhatározási képességétől és már ebből folyóan a gondnokság alá helyezés tényétől és időpontjától függetlenül jogi értelemben cselekvőképtelenné teszi. A cselekvőképtelen fél, amíg ez az állapota tart, saját személyében érvényes jogügyletet nem köthet. A cselekvőképtelen fél által kötött jogügylet érvényességének elbírálása szempontjából nincs jelentősége annak a kérdésnek, hogy az ügylet viszonylag egyszerű-e vagy bonyolult-e és hogy ennek következtében az ügylet rendelkezéseinek kellő megértéséhez és várható hatásuknak megítéléséhez milyenfokú értelmiségre van szükség, mert a cselekvőképtelen állapot s így az azt előidéző elmebaj is az ebben állapotban levő felet minden ügylet megkötéséhez alkalmatlanná teszi. Gyenge elméjűség esetén lehet mérlegelni a fél értelmi képességeit, elmebetegség esetén azonban ilyen mérlegelésnek helye nincs. (K. P. I. 4468/1939.).

25. Az 1876:XVI. t.-c. 6. §-a megkívánja ugyan, hogy abban az esetben, ha a *végrendelet a végrendeletet bármely okból nem írhatja alá, a tanuknak a végrendelet tartalmát ismerniök kell* és evégből az az örökhagyó és a tanuknak együttes jelenlétében az írni és olvasni tudó tanuk egyike által érthetően felolvasandó, *ez a rendelkezés azonban nem értelmezhető akként, hogy a tanúk utólag képesek legyenek a végrendelet tartalmának bizonyítására is.* A tanúk feladata ugyanis az alakszerűségek betartásának a végrendeletben való bizonyítására terjed ki, a végrendelet tartalmát pedig éppen az okirat, vagyis a végrendelet van hivatva bizonyítani. (K. P. I. 4395/1939.).

26. *Nincsen olyan jogszabály, amely szerint a végrendelet meg-történtét csak a végrendeleti tanúk egybehangzó vallomásával lehetne bizonyítani,* nem sértett tehát jogszabályt a felelősségi bíróság azáltal, hogy nem csak a végrendelet alakszerűségének betartását, hanem a végrendelet meg-történtét illetően megállapításait 3 végrendeleti tanú vallomására alapította, a 4-ik végrendeleti tanú vallomását pedig indokoltan mellőzte. (K. P. I. 4395/1939.).

27. Az *ági vagyon* értékének kiszámításánál az annak háralásakor fennálló terhei az ági vagyon értékéből a dolog természete szerint levonásba hozandók. Ebből a szempontból közömbös, hogy a terheket utóbb milyen értékű pénzzel fizették ki. (K. P. I. 4533/1939.).

28. A Kúriának 279. és 280. számú elvi határozatainak megfelelő állandó gyakorlata szerint olyan esetben, ha a házastársak *közös, kölcsönös és viszonyos végrendeletben* egymást nevezik ki örökösül és a túlélő javára a vagyon felett való szabadon rendelkezési jogot kikötötték, azonban a túlélő halálakor megmaradó vagyonra örökösöket, illetve utóörökösöket rendeltek ki, a túlélő házastárs élők között való visszerhes vagyon elidegenítésében nincsen ugyan korlátozva, de ingyenes juttatásokkal az örökösök, illetve utóörökösök jogát nem csorbíthatja. (K. P. I. 5021/1939.).

29. A bírói joggyakorlat szerint az *örökrész tekintetében való teljes kielégítés egy jelentőségű az örökösödési jogról való lemondással,* a Kúriának a polgári jogi határozatok tárába 562. szám alatt felvett elvi határozat szerint pedig, ha a szülő által örökrészére kielégített örökös örökösödési jogáról lemond, ez a lemondás kiterjed a lemondó örökös örökösire is és pedig arra való tekintet nélkül, hogy a lemondó örökös kielégítése örökhagyó életében, vagy azután történt-e. (K. P. I. 4088/1939.).

30. Az állandóan követett gyakorlat értelmében a végrendeletet sikerrel lehet ugyan megtámadni, ha az örökhagyót a végintézkedésre olyan *lényeges feltevés* indította, amely utóbb nem következett be, vagy amelynek éppen ellenkezője következett be, (P. H. T. 285. szám), a bírói joggyakorlatban kialakult ezt a jogszabályt azonban csak abban az esetben lehet alkalmazni, ha olyan ténykörülményről van szó, amelynek az eset körülményeiből s ezek mellett az általános élettapasztalatból megállapíthatóan döntő befolyása lehetett az örökhagyó elhatározására, abban a tekintetben, hogy a vagyonáról halála esetére mikép rendelkezék. (K. P. I. 3973/1939.).

31. *Az olyan okirat, amelyben az eladók névszerint megnevezve nincsenek, a 4120/1918. M. E. számú rendeletben és a kir. Kúria 27. számú polgári döntvényében foglaltaknak nem felel meg* s így a vitatott adásvételi szerződés érvényesen létrejöttek nem tekinthető. (K. P. VI. 3658/1939.).

32. *Közeli rokonok között létesült jogügyletekkel* vonatkozásban csupán az olyan követelés tekintetében lehet vélelmezni azt, hogy az a kielégítési alap elvonása céljából létesült, amely a jogügylet létesítésekor már fennállott. (758. sz. elvi jelentőségű határozat, illetve a Bp. T. XII. 8520/1939.).

33. *A különvagyonnak* kockázatos, esetleg veszteséggel járó üzleti vállalkozásba való befektetése nem egyértelmű a külön vagyon eltékozlásával, vagy elpusztulásával. (K. P. III. 1426/1939.).

Szerkesztői üzenetek.

Po. I. A nyugdíjintézet az igazságügyminiszter felhívására, a nyugdíjszabályzat némely rendelkezéseinek módosítása, illetve kiegészítése tárgyában véleményes felterjesztéssel élt. Ebben a felterjesztésben az 1939. IV. t.-c. 9. §. 1. bekezdés rendelkezéseire tekintettel s hasonló méltányossági okokból véleményezte a nyugdíjintézet a nyugdíjszabályzat olyirányú kiegészítését is, hogy az 1939. IV. t.-c. hatálya alá eső helyettes a nyugdíjintézet által bizonyos magasabb szolgálati idő betöltése után bármikor visszavonható és csökkenthető nyugdíjban legyen részesíthető.

Pi. I. A magyar joghatóság alatt álló területen elhalt örökhagyó hagyatékára nézve az eljárásra az 1894. XVI. t.-c. 7. §. 1. bekezdésének imperatív rendelkezése szerint az a járásbíró, illetve annak a területén működő kir. közjegyző illetékes, ahol az örökhagyónak utolsó rendes lakhelye volt. Ez alól a szabály alól, ha örökhagyónak csak egy lakásáról lehet szó, kivétel nincs. A hagyatékot azon az alapon, hogy örökhagyónak előbb másutt volt lakása, az e szerint illetékes közjegyzőnek sem a felek kérelmére, sem a referens bíró magán úton nyilvánított véleménye alapján nem lehet jogszabály sértés nélkül letárgyalni. Ennek a jogszabálysértésnek következménye legalább is az 1886. VII. t.-c. 44. §-a alapján megintés vagy pénzbírság s e mellett az illetékes közjegyző részére jogtalan gazdagodás miatt teljes kártérítés.